

bONUM PUBLICUM

6

„FEJLESZTENI KELL
AZ EGYETEMI
SZOLGÁLTATÁSOKAT!”
– INTERJÚ SZARKA GÁBOR
FŐIGAZGATÓVAL

18

LEZÁRULT AZ NKE-N
A KÖZIGAZGATÁS
LEGNAGYOBB VOLUMENŰ
HAZAI KUTATÁSA

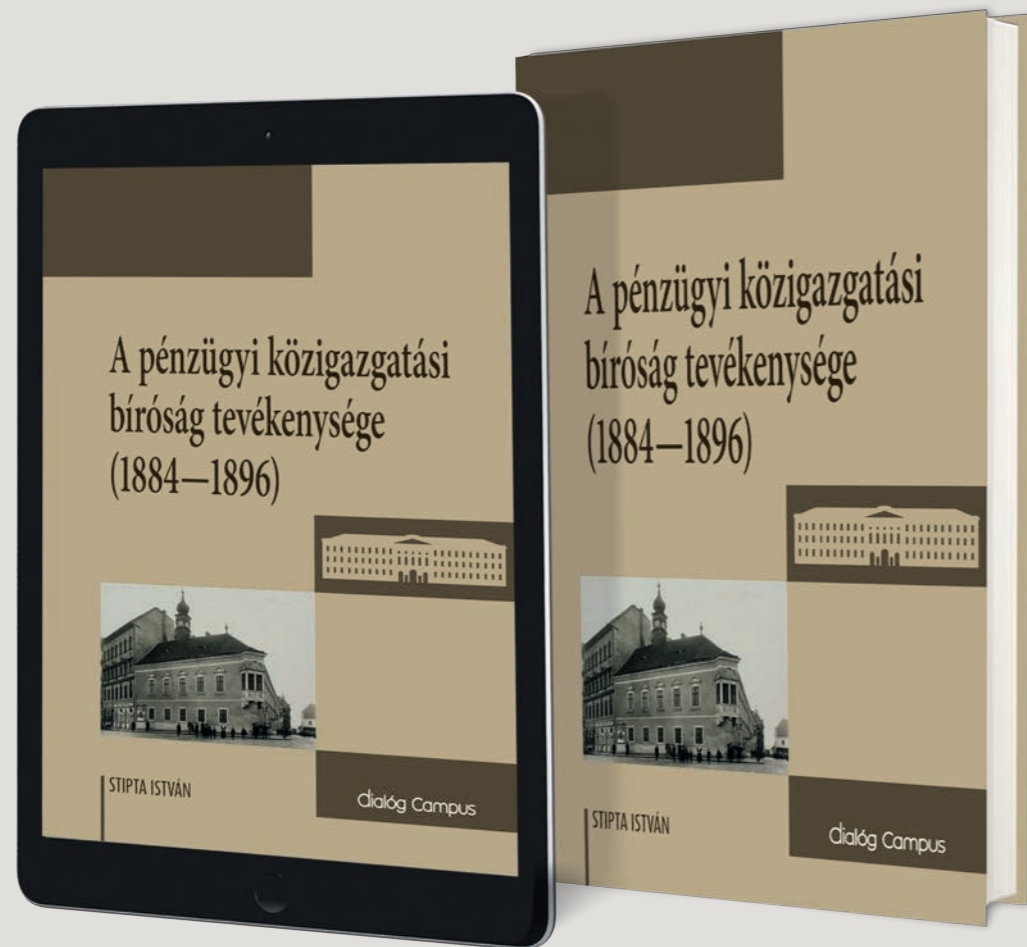
38

JÖNNEK A ROBOTOK,
VÁLTOZNAK
A MUNKAHELYEK

TÖLTSE LE ÖN IS INGYENESEN!

A kismonográfia a közigazgatási szervek döntéseit felülvizsgáló első független bírói fórum, az 1884-től működő pénzügyi közigazgatási bíróság tevékenységét mutatja be, amely szakbíróság jellegéből adódóan nem csupán a törvényességet felügyelő szerv, hanem az adót, illetéket kiszámító legfelső szintű fórum is volt.

A könyv elektronikus formában ingyenesen letölthető az alábbi linkről:

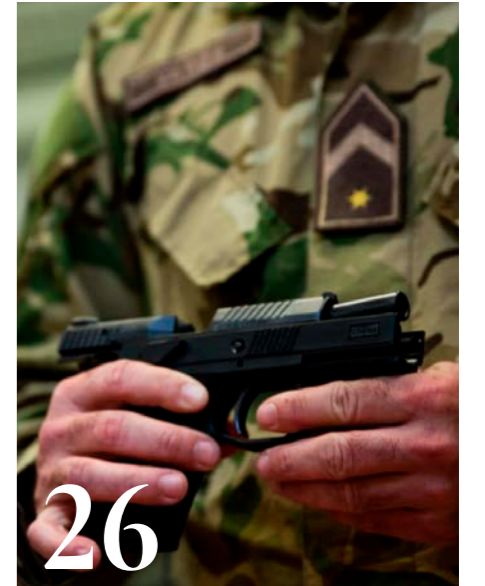
Dialog Campus Kiadó

www.dialogcampus.hu
Dialog Campus Kiadó

11

Búcsúznak az NKE végzős hallgatói

26

Újjáéled a magyar hadiipar

35

Az új technológiák a demokráciára is hatnak

46

Egy magyar seriff Orlandoból – interjú Kelemen Jánossal

53

„Egy a tábor!” – Tuszványos harminc!

TARTALOM 2019. JÚLIUS

02	MOZAIK	20	ÚJ KAR ALAKUL AZ NKE-N	41	HÁBORÚ SZÉLÉN IRÁN ÉS AMERIKA
06	„FEJLESZTENI KELL AZ EGYETEMI SZOLGÁLTATÁSOKAT!” – INTERJÚ SZARKA GÁBORRAL	21	7 ÉVES A KÖZSZOLGÁLATI DÖNTŐBIZOTTSÁG	44	EGYEDÜLÁLLÓ KÖTET A KINAI HADTUDOMÁNYRÓL
11	BÚCSÚZNAK AZ NKE VÉGZŐS HALLGATÓI	23	MEGÚJULÓ KÉPZÉSEK AZ OKMÁNYBIZTONSÁGÉRT	46	EGY MAGYAR SERIFF ORLANDOBÓL – INTERJÚ KELEMEN JÁNOSSEL
14	EMLÉKOSZLOPOT AVATTAK A LUDOVIKA CAMPUSON	26	ÚJJÁÉLED A MAGYAR HADIIPAR	50	FELFORGATJÁK-E A JOGI SZABÁLYOZÁST AZ ÖNVEZETŐ AUTÓK?
16	MAGYARY-NAPOK AZ ÁTALAKULÓ KÖZIGAZGATÁSRÓL	29	A VALLÁS SZEREPE A POLITIKA ALAKÍTÁSÁBAN	53	„EGY A TÁBOR!” – TUSVÁNYOS HARMINC!
18	LEZÁRULT A KÖZIGAZGATÁS LEGNAGYOBB VOLUMENŰ HAZAI KUTATÁSA	32	VÍZ, BÉKE, FEJLŐDÉS	56	AJÁNLÓ
		35	AZ ÚJ TECHNOLÓGIÁK A DEMOKRÁCIÁRA IS HATNAK		
		38	JÖNNEK A ROBOTOK, VÁLTOZNAK A MUNKAHELYEK		

NEMZETKÖZI KONFERENCIA MACINTYRE 90. SZÜLETÉSNAJÁRA

A Nemzeti Közszerológati Egyetem a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközponttal együttműködve szervezett nemzetközi konferenciát Alasdair MacIntyre 90. születésnapjának tiszteletére. Hörcher Ferenc,

az NKE Politika- és Államelméleti Kutatóintézet igazgatója megnyitójában a morál- és politikafilozófus személyének és munkásságának jelentőségére hívta fel a figyelmet. Alasdair MacIntyre korunk egyik legjelentősebb filozófusa. Az *erény nyomában* című, 1970-ben megjelent könyve a jelenkori etikai gondolkodás alapjának tekinthető, ebben a témakörben alapvető hivatkozási pont, hatása pedig behálózza a társadalom- és humántudományok legkülönbözőbb területeit. A rendezvény előadói az Egyesült Államokból, Törökországból és az Európai Unió valamennyi tagállamából érkeztek a konferenciára.

KÖZIGAZGATÁSI NYELVVIZSGAKÖZPONT ALAKULT

Angol nyelvű B1, B2 és C1 szintű közigazgatási szaknyelvi nyelvvizsgákat is le lehet majd tenni a Nemzeti Közszerológati Egyetemen, az új tanévtől megalakuló Közigazgatási Nyelvvizsgaközpontban. „Emellett a jövőben németül és más nyelveken is általános nyelvvizsgarendszer indítását tervezi az intézmény” – nyilatkozta lapunknak Kis Norbert, a szervezetet alapító Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánja. Nagy Zsuzsanna, a nyelvtanárok vezetője elmondta, hogy az akkreditációs pályázat előkészítésén másfél évig dolgoztak az Idegen Nyelvi Tanulmányok Kabinet munkatársai, amelynek során sikerült egy olyan vizsgarendszert kidolgozni, amely elsősorban a kommunikatív kompetenciát méri. A vizsgaközpont vezetője, Miklósy Hajnalka megerősítette, hogy ez a szaknyelvi vizsga kiváló lehetőség mind az NKE hallgatói, mind a közigazgatásban dolgozók számára, hogy stresszmentes környezetben, egy modern, vizsgázóbarát nyelvvizsgán bizonyítsák tudásukat életszerű, szakmai feladatok megoldásával. A Ludovika Campus Oktatási Központjában működő Közigazgatási Nyelvvizsgaközpont várja minden tanulni vágyó jelentkezését, de kiemelten az egyetemisták és a közigazgatásban dolgozók jelentkezésére számítanak.

FÓKUSZBAN A VALLÁS ÉS BIZTONSÁG KAPCSOLATA

„A téma kutatásának fontosságát a folyamatosan változó biztonsági környezet adja, amely kihívások elé állítja a hadsereget, és szükségessé teszi a katonai, politikai és egyházi válságkezelési módok összehangolását” – fogalmazott a *Vallás és biztonság a XXI. században* című konferencia megnyitóján Jobbágy Zoltán. A HHK tudományos és nemzetközi dékánhelyettese emlékeztetett arra, hogy a vallás és biztonság, illetve a vallás és háború évtizedes kutatása a hadtudományok szerves része. A workshopon elhangzott: az egyetem további együttműködések tervezése a téma mélyebb feltárásában. Hamarosan több kutató utazik a Leuveni Katolikus Egyetemre, de szeretnének kapcsolatot a Pápai Gergely Egyetem Keleti Intézetével is. Emellett tervben van a magyarok szentszéki szolgálatával kapcsolatos, tíz előadásból álló sorozat, amelynek fővédnöke Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek.

BŰNÜGYI OKTATÓK TALÁLKOZTAK

Idén az NKE Rendészettudományi Karán rendezték meg a nagy múltra visszatekintő Bűnügyi Oktatók Találkozóját (BOT). Az eseményen minden olyan felsőfokú oktatási intézmény képviseltette magát, amely a bűnügyi tudományok egyetemi képzésével és kutatásával foglalkozik. A rendezvényen Korinek László, az MTA rendes tagja és Polt Péter tanszékvezető, legfőbb ügyész emlékeztek meg Györgyi Kálmánról, a BOT egyik alapítójáról, korábbi legfőbb ügyésről. Elhangzott, hogy a Bűnügyi Oktatók Találkozója a mai napig hűen tükrözi az alapító nemes céljait és elképzeléseit arról, mennyire fontos az összetartás, a tudás megosztása és a fiatal bűnügyi oktatók bemutatása a tudomány szereplői körében. Az eseményen fiatal oktatók és doktoranduszok előadásait is meghallgathatták az érdeklődők a büntető eljárásjog, a büntetőjog, a büntetés-végrehajtási jog, valamint a kriminológia és a kriminalisztika szekciókban.

ÜLŐRÖPLABDA-EB A LUDOVIKA CAMPUSON

A Nemzeti Közszerológati Egyetem Ludovika Arénája ad otthont július 15–20. között az ülőröplabda-Európa-bajnokságnak. A rendezvényen 16 ország női és férfi ülőröplabda-csapata mérkőzik meg egymással a bajnoki címért. „Magyarországon több mint tíz éve nem volt ilyen nagyszabású nemzetközi verseny a parasportban” – mondta el Sárfalvi Péter, aki értékes sportdiplomáciai sikerként jellemezte a magyarországi rendezést. Az EMMI sportlétesítményekért és sportkapcsolatokért felelős helyettes államtitkára szerint Magyarország arra törekszik, hogy minél több ehhez hasonló rendezvénynek adjon otthont. Az NKE nemcsak egy alkalommal, hanem hosszú távon is szeretné támogatni a paralimpiai mozgalmat és a sportolókat. A sajtótájékoztatón szándéknyilatkozatot írtak alá az NKE és a Magyar Paralimpiai Bizottság együttműködéséről, amelynek értelmében a 2020-as tokiói nyári játékokra való felkészülésben az egyetem partnereként segíti a magyar paralimpiai csapatot.

KÖZSZOLGÁLAT ÉS PSZICHOLÓGIA

„A kompetenciaalapú gondolkodásmód hatékony választ képes adni a versenyipiaci kitettséggel küzdő rendvédelmi szervek számára” – hangzott el az ötödik alkalommal megrendezett *Közszerológat és pszichológia – Fókuszban a kompetenciafejlesztés* című szakmai konferencián. Az NKE RTK Magatartástudományi és Módszertani Tanszék rendezvényén szó volt a kompetenciafejlesztés és tehetséggondozás lehetőségeiről, valamint a résztvevők a rendészeti képzéssel kapcsolatos jó gyakorlatokat is megismerhették. „A mai rendezvény jó példája annak, hogy az NKE az együttműködés egyeteme” – fogalmazott Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok. Az NKE Rendészettudományi Kar dékánja elmondta, hogy az egyetem és a Belügyminisztérium is közösen tesznek a képzés fejlődéséért, az eredményekből való közös tanulásért.

AZ NKE-N ISMERTETTE AKCIÓTERVÉT A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA KOALÍCIÓ

Újra a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen ülésezett a Mesterséges Intelligencia Koalíció. A szervezet tagjai értékelték a megalakulás óta eltelt fél év eredményeit, de szó volt a következő időszak akciótervéről és a mesterséges intelligencia (MI) jövőképéről is. „Az idei év végére elkészül a Mesterséges Intelligencia Stratégia, amely komolyabb kormányzati megjelenést vetít előre ezen a területen” – mondta az ülésen Palkovics László. Az innovációs és technológiai miniszter közölte: a 183 tagszervezetet számláló koalícióban 18 projekt-csoport dolgozik az adatpolitika, az MI-technológiák kutatása és fejlesztése, illetve olyan alkalmazások kimunkálása terén, amelyeknek már gazdaságfejlesztési hatásuk is lesz. Utóbbi területen a Nemzeti Közszolgálati Egyetemre is épít a szaktárca, hiszen az államigazgatási területen is kutatják a mesterséges intelligencia alkalmazhatóságát.

KUTATÁSOKKAL A VERSENYKÉPES KÖZSZOLGÁLATÉRT

Országos kutatások a vezető kiválasztás, a tehetséggondozás és a pályakezdők mentorálása terén, közigazgatási ismeretek tantárgy, pályakezdő fiatalok tehetséggondozási mentori programja – címszavakban ilyen segítséget adhat a Nemzeti Közszolgálati Egyetem a kormányzati igazgatás átalakításához. A témához kapcsolódó projekt kutatási eredményeiről a Belügyminisztérium konferenciáján beszéltek az egyetem vezetői és a szaktárca munkatársai. Az NKE célja a tudás megszerzéséhez szükséges kutatások megszervezése és támogatása. „Feladatunk a 21. század kihívásainak megfelelni tudó állam, a jó és hatékony kormányzás, az elkötelezett közszolgálat építése az oktatás és a tudomány eszközeivel. Az egyetem ezért elhivatott partner a versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatásában” – mondta Kovács Gábor r. dandártábornok. Az intézmény oktatási rektorhelyettese a konkrét eredmények között említette azt a kutatást, amely a pályorientáció, a vezető kiválasztás, a tehetséggondozás és a pályakezdők mentorálása témakörében zajlott. A kérdőíves és interjú vizsgálatban ötezer választ rögzítettek a kutatók. Az eredményeket az egyetemi képzés tananyagába is beépítik.

A NATO ESSZENCIÁJA A TANULÁS

Immáron nyolcadik alkalommal tartották meg a *Clearing House on Defence Education* című konferenciát, amelynek idén Budapest adott otthont. A Honvédelmi Minisztérium, a Defence Education Enhancement Programme (DEEP), a Partnership for Peace Consortium of Defense Academies és a Security Studies Institutes a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel együttműködve szervezték meg a rendezvényt. Rábai György, a HM védelempolitikai osztályának vezetője szerint a NATO-nak mint szövetségnek számos kihívással kell szembenéznie. Bár Európában stabilitás tapasztalható, mégis az olyan fenyegetések, mint a migráció vagy a terrorizmus veszélyeztetik a biztonságot. A háromnapos rendezvény több szekcióban zajlott, amelyek a legsürgetőbb problémákat vették górcső alá. Az elhangzott előadások Szerbiára, Észak-Macedóniára, Bosznia-Hercegovinára, Mongóliára, Kazahsztánra, Üzbegisztánra, Ukrajnára, Moldovára és a közel-keleti országokra fókuszáltak.

KIBERBIZTONSÁGI ÁLLÁSBÖRZE

Az NKE Kiberbiztonsági Akadémiája hagyományteremtő jelleggel Kiberbiztonsági Állásbörzét szervezett az intézmény karain, intézeteiben a kiberbiztonsági témában szakdolgozatot, diplomamunkát készítő hallgatói számára, akik a sikeres államvizsgát követően kiberbiztonsággal foglalkozó állami vagy piaci szervezeteknél kívánnak elhelyezkedni. A júniusi rendezvényen elhangzott előadások rendkívül széles spektrumát fedték le a kiberbiztonsággal kapcsolatos kutatásoknak, így színvonalas prezentációk hangzottak el a többi között az online gyermekvédelem, az álhírek, a kiberbiztonság és filmművészet, a kiberkonfliktusok, a FinTech és a botnetek témaköréből. Manapság egyre nagyobb igény van a magasan képzett, kiberbiztonsággal foglalkozó, önálló problémamegoldó képességgel bíró alkalmazottakra az állami és piaci szférában egyaránt. Erre az igényre egyfajta válaszként indulhat meg az NKE-n várhatóan 2020 szeptemberétől a kiberbiztonsági mesterképzés.

NEMZETI KIVÁLÓSÁGOK MUTATKOZTAK BE

Az idei tanévben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem 47 hallgatója nyert el ösztöndíjat az Új Nemzeti Kiválóság Programban (ÚNKP). A tíz hónapon át tartó kutatások eredményeit egy zárókonferencián mutatták be az ösztöndí-

jasok. A rendezvényen Padányi József vezérőrnagy elmondta, hogy egyre többen pályáznak a programra, és az NKE hallgatói számos tudományterületen megjelennek. „A tudományos tevékenység rengeteg helyen számítani fog, ezzel a programmal pedig a résztvevők megtették az első lépéseket” – tette hozzá az NKE tudományos rektorhelyettese. A zárókonferencián több szekcióban zajlott a tudományos munka, és külön-külön mutatták be eredményeiket az alap- és mesterképzéses, valamint a doktoranduszhallgatók. A zárókonferencián elhangzott, hogy június elején véget ért az ÚNKP következő tanévre vonatkozó pályázati időszaka is. Az eredményekről legkésőbb augusztus végéig értesítik a pályázókat.

„Fejleszteni kell az egyetemi szolgáltatásokat!”

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Új közösségi terek, mobilapplikáció, fenntartható üzemeltetési program és az egyetemi polgárok sportolásának előmozdítása – néhány azon tervek közül, amelyeket a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen februártól működő Campus Igazgatóság vezetője fogalmazott meg lapunknak a Ludovika Campus fejlesztésével kapcsolatban. Szarka Gábor főigazgató korábban az egyik fenntartó képviselőjeként segítette az alapítást és az intézmény kezdeti fejlődését, ma már azonban napi szinten is aktív részese az egyetemi jövőkép alakításának.

● A Ludovika Campus üzemeltetését korábban nagyrészt az NKE Szolgáltató Nonprofit Kft. végezte. Mi hívta életre a Campus Igazgatóságot?

A konkrét üzemeltetési és szolgáltatási tevékenységet továbbra is az NKE Szolgáltató Kft. végzi, ebben semmi változás nem történt. Ezeket a feladatokat az igazgatóság mint az egyetem szervezeti egysége rendeli meg ettől a cégtől. Ugyanakkor az üzemeltetés nem csupán azt jelenti, hogy például napi szinten rendben tartjuk a parkot, elvégezzük a takarítási feladatokat, vagy szervezzük a cateringet. Az egyetemnek mint vagyonkezelőnek kötelezettsége, hogy a campust és az Orczy-kertet is üzemeltesse. Ehhez látnunk kell előre például azt, hogy a kert vagy az új épületek fenntarthatósága hogyan biztosítható hosszú távon. Ütemezni kell például

a felújításokat és a különböző karbantartási munkákat. Ez egy komplex tervezési feladat, amelyből a konkrét megrendelések következnek. Nekünk, mint az egyetem szervezeti egységének tehát ezeket a folyamatokat kell kézben tartanunk és irányítanunk. Ez a tevékenység egyébként korábban is zajlott a Gazdasági Hivatal üzemeltetési osztályán, a létesítményvezetők közreműködésével. A Campus Igazgatóság létrehozásával ezt a sokrétű feladatrendszert egy külön szervezeti egység hatáskörébe vonták össze. A mi feladatunk az, hogy az egyetem campusainak – amelyek közé természetesen a bajai és a Ménési úti is hozzátartozik – az üzemeltetési feladatait, vagyonfelügyeletét, vagyonhasznosítását, bérbeadási tevékenységét tervezzük és irányítsuk. A Campus Igazgatóság tehát egy szolgáltató szervezeti egység, amely »

Szarka Gábor

Kedvenc film • *Mátrix (1. rész), A keresztapa, A profi*
Kedvenc könyv • *közéleti és biztonságpolitikai tematikájú művek*
Kedvenc zene • *a ma már retrónak számító zenei kínálat*
Hobbi • *sport, kertészkedés, Balaton*

megteremti a körülményeket az egyetem hatékony működéséhez, és hátteret biztosít az alaptevékenység ellátásához. A Ludovika Campus esetében pedig további felelősségünk Magyarország Kormánya és a magyar társadalom felé a ránk bízott történelmi örökség megóvása és védelme. Innen is szeretnék köszönetet mondani az NKE Szolgáltató Kft. minden munkatársának és dolgozójának, akik nap mint nap ezen kivételes létesítmény fenntartásáért és fejlesztéséért dolgoznak.

● **A Ludovika Campus számos hazai és legutóbb egy nemzetközi díjat is elnyert. Ön szerint mi adja az egyediségét?**

Amikor egy-egy tárgyalásra érkezik hozzám valaki a Ludovika Főépületbe, és megmutatom neki a teljes campust, igencsak meglepődik, hiszen kívülről nem sok mindent lehet látni a parkból. Sokan mondják, hogy ez egy kis ékszerdoboz, amely igazi kincset rejt magában. A campus egyik fő jellegzetességét a ludovikás hagyományok újjáéledése adja, amelyben nagy szerepe van a lovárdának és lőtérnek. Ezek nem egy szokványos egyetemi campus kellékei. Nem sok olyan campus van Európában, de a világon sem, ahol egy ekkora helyen ilyen sokféle funkcióval találkozhat az ember. Erre mindenképpen büszkének kell lennünk, és szerintem a környezet egy olyan tényező, amely valamennyi egyetemi polgár elhivatottságát növelheti az intézmény irányába. Fontos a munkatársak anyagi megbecsülése is, de legalább ennyit számít véleményem szerint az is, hogy valaki milyen környezetben dolgozik, és ott milyen lehetősége van a mindennapi munka utáni pihenésre, kikapcsolódásra. A Ludovika Campus a sportban és a kultúrában is számos ilyen lehetőséget kínál. Személy szerint pedig azért is vagyok minderre büszke, mert annak idején az egyetem alapításában és tevékenységének elindításában is volt szerencsém részt venni. Bakancslistás tervem volt, hogy egyszer egy kis irodám legyen itt a Főépületben, persze arra nem is gondoltam korábban, hogy ez a campus-főigazgatói munkát jelenti majd, amely különösen nagy megtiszteltetés számomra.

● **Ha már említette az egyetem alapítását, hogyan emlékszik vissza erre az időszakra?**

Az alapítástól egészen a közelmúltig egy fenntartói testület felügyelte az intézményt. Az alapító testület munkájában, a Honvédelmi Minisztérium képviselőjében mint miniszteri kabinetfőnök magam is részt vettem. Több hivatásrendi kultúrát, így az államigazgatás, a honvédelem és a rendvédelem területét kellett megfelelően összehangolnunk ahhoz, hogy egy működőképes intézmény jöjjön létre. Kezdetben számtalan kérdésre és megoldandó problémára kellett választ találnunk, ehhez pedig sok nehézséget, feszültséget, sőt néha ellenérzést kellett megfelelően kezelnünk. Ma már egészen más a helyzet, hiszen most a cél már az, hogy egy integrált egyetemből egy tényleges brandértékkel rendelkező, hosszú távú stratégiát alkotó, a méltó helyszínt is

kifejező, minőségi intézmény váljon. Ennek érdekében változott a fenntartói rendszer is: a Miniszterelnökség lett az egyedüli fenntartója az egyetemnek, emellett pedig a képzésben érdekelt minisztériumok képviselőiből álló tanácsadó testület segíti az NKE munkáját. Ez a változás egyszerűsítheti, gyorsíthatja a döntéshozatalt, miközben a Tanácsadó Testület továbbra is megfelelő szakmai kontrollt gyakorol, elsősorban a működés és a képzések felett. Szerencsére azt látom, hogy mind a Miniszterelnökség, mind a Tanácsadó Testület rendkívül elkötelezett az intézmény fejlődése mellett, beleértve ebbe az infrastrukturális fejlesztések támogatását is.

● **A campus folyamatos bővülésével egyre nehezebb eligazodni az egyes**

épületek és a különböző szolgáltatások között. Milyen megoldási lehetőséget lát erre?

Számos fejlesztést tervezünk a közeljövőben, amelyek egyik fontos eleme lehet az a mobilalkalmazás, amely megkönnyíti az egyetemi polgárok vagy az ideérkezők tájékozódását is. Emellett számos szolgáltatást ezen keresztül kívánunk majd könnyebben elérhetővé tenni. Gondolok itt például az egyetemi étkezdében való előrendelésre vagy a diákmunka-lehetőségek megismertetésére. De hasznos lehet a mobilalkalmazás abban is, hogy további egyetemi szolgáltatások is könnyebben elérhetővé váljanak, illetve szeretnénk egyfajta visszajelzési rendszert is bevezetni az alkalmazás segítségével, amely képet

ad számunkra a szolgáltatások minőségéről, a hallgatói/dolgozói elégedettségéről. A tervezett mobilalkalmazás chatelési funkciója pedig akár közelebb is hozhatja egymáshoz az egyetemi polgárokat, hiszen így például egy alkalmi futballcsapatot is könnyebben meg lehet majd szervezni. Ami nagyon fontos, hogy terveink szerint fizetni is lehet majd az applikáció segítségével egyes egyetemi szolgáltatásokért. Emellett szeretnénk egy campuskártyát is bevezetni, amely egyfelől egy feltölthető fizetőkártya lesz, ugyanakkor különböző kedvezményeket is elérhetnek majd vásárláskor a kártya tulajdonosai.

● **Említette az egyetemi étkezdét, amelylyel kapcsolatban azért nem csak pozitív vissz-**

hangokat lehet hallani. Itt milyen fejlesztéseket terveznek?

Általánosságban elmondható, hogy az egyetem által kínált szolgáltatások nem sokat változtak az elmúlt években, így mindenképpen szükség lesz ezek fejlesztésére, a termékkínálat bővítésére. Személyes tapasztalatom szerint – és számos külsős vendégem is ezt igazolta – az ételek minősége már most is meghaladja egy átlagos munkahelyi étkezde színvonalát, így az ár-érték aránnyal sincs szerintem alapvetően probléma. Természetesen itt egy menzáról van szó, tehát nyilvánvalóan nem Michelin-csillagos gasztronómiai élményt kell keresni, ugyanakkor mindenképpen szeretnénk új megoldásokat is bevezetni. Egyik elképzelésünk, hogy lehetne

ügynevezett tematikus gasztronómiai heteket tartani: ha például érkezik egy külföldi delegáció, akkor annak az országnak az ételeit is elérhetővé tennénk a kínálatban. Szeretnénk fitneszmenüt, salátabárt is bevezetni, emellett pedig többet adni a látványvilágra. Fontos, hogy visszacsábítsuk az egyetemi polgárokat, mert azt látjuk, hogy sokan elszoktak a belső étkezdéinktől, és inkább rendelnek dobozos ételt kívülről, vagy étkeznek külső helyszíneken. Mindenképpen szeretnénk ezt a tendenciát megállítani, és visszafordítani, de tudjuk, hogy az egyetemi polgárok bizalmának visszaszerzése érdekében elsősorban nekünk kell komoly erőfeszítéseket tennünk.

● **A fenntartó és az új egyetemi vezetés is többször hangsúlyozta, hogy szeretnék a campust a külső emberek számára is nyitottabbá tenni. Ezzel kapcsolatban milyen elképzelések vannak?** Kezdjük azzal, hogy maga az Orczy-kert egy csodálatos hely, de sokak szerint egy kicsit még steril. Kevés olyan közösségi tér van, amely nagyobb számban tudná kicsalogatni például a hallgatóinkat a zöldterületre. Ez alól talán a tóparti büfénk jelent üdítő kivételt, amelynek szolgáltatása immár egyre népszerűbb a lakosság körében is. Ezenkívül azonban sajnos nagyon kevés egyetemi polgárt látok, akik használnák a kertet azon túl, hogy átsétálnak rajta egyik épületből a másikba. Ezen változtatni kell, amiben nagy segítségre lehetnek az olyan kulturális programok, fesztiválok, mint a nemrég kezdődött Summer Chill, amelyet kifejezetten jó és színvonalas kezdeményezésnek tartok. Szeretnénk minél több embert bevonni a fejlesztések tervezésébe is, ezért a Szent István Egyetemmel közösen hamarosan egy ötletpályázatot írunk ki az Orczy-kert közösségi tereinek fejlesztésére. Terveink szerint jövő tavasszal vagy legkésőbb nyáron ezekből az ötletekből is merítve elkezdhetjük ezen közösségi terek kialakítását a campus területén. Az itt zajló élet felpezsdítése érdekében szoros együttműködést folytatunk Józsefvárossal és személy szerint Sára Botond polgármester úrral is.

● **Manapság a fenntarthatóság központi kérdés az üzemeltetésben is. Ezen a téren milyen fejlesztések, változások várhatók?** Szeretnénk egy fenntartható üzemeltetési programot elindítani. Ehhez át kell tekintenünk például a hulladékgazdálkodás kérdését vagy a megújuló energiák használatával kapcsolatos elképzeléseket. Minél jobban ki kell használni a modern technikai vívmányok, a digitális világ adta lehetőségeket is. A már korábban említett mobilalkalmazás mellett a közösségi terek építésénél is figyelembe lehetne venni ezeket, például azzal, hogy lehetővé tennénk a mobil eszközök, laptopok töltését a kert egyes pontjain.

● **Az NKE egyik jelszava a sportos egyetem. Számos szakosztály működik az intézmény berkein belül, és ma már modern létesítmények is rendelkezésre állnak a szabadidős vagy a versenysport érdekében. Ez a terület is az igazgatóság feladatai közé tartozik. »**

Látható, hogy egyre több sportegyesület, intézmény érdeklődik a Ludovika Campus sportlétesítményei iránt. Otthont adunk az ülöröplabda EB-nek, és nagy büszkeség, hogy intézményünk egyben a 2020-as Tokiói Nyári Olimpiai Játékok magyar paralimpiai csapatának hivatalos partnere lett. Ezenkívül a Ludovika Campus lesz a 2019-es év legnagyobb multisport eseményének, a 15. Maccabi Európa Játékoknak a központi helyszíne is. Ez utóbbi különösen nagy kihívást jelentő sport- és kulturális esemény egyben. A sport területén mégis a legfontosabb feladatunk, hogy előrébb lépünk az egyetemi sport eredményességében is. Ennek érdekében hamarosan egyetemi sportkonceptiót alkotunk, amelyben meghatározzuk, hogy mely sportágakat szeretnénk elsősorban fejleszteni. Névadó együttműködési megállapodásunk van a Csata Diáksport Egyesülettel, amelynek révén az NKE-Csata NB I-es női kosárlabdacsapatának hazai meccseit a Ludovika Arénában rendezzük. Szeretnénk hasonló együttműködést létrehozni a Budapesti Honvéd férfi kosarasaival is, mindezen együttműködések pedig az egyetemi kosárlabdaélet felvirágoztatása érdekében kívánjuk működtetni.

● **Mennyire kap majd szerepet a szabadidős sporttevékenység, azaz az egyetemi polgárokat mennyire tudják „megmozgatni”?** Az a tervünk, hogy egészségtudatossági programot indítunk az egyetemen, hogy minél több hallgató, oktató és dolgozó köteleződjön el a testmozgás mellett. Ennek érdekében szeretnénk, hogy bizonyos időközönként, akár szervezett keretek között is lehetősége legyen sportolni, mozogni az egyetemi polgároknak, a campus valamennyi sportlétesítményének igénybevételével. Ez az egészségügyi előnyök mellett akár a munkamorálra is pozitív hatással lehet. Egy sportos egyetem esetében nem elég, ha vannak jó eredmények, hanem minden egyetemi polgárnak azt kell éreznie, hogy ezek a lehetőségek érte is vannak. Itt van például a lovarda, amelyet a mai napig kevesen ismernek, pedig a lovas tevékenységek megjelenhetnének a tantervben mint választható tantárgy, különösen a hivatásrendi képzések esetében. Szeretnénk, ha minden egyetemi polgár és a lakosok számára is nyitottabb lenne ez a különleges egyetemi létesítmény.

● **A Ludovika Campus fejlesztése jelenleg is zajlik. Sokak szerint akkor válik ez majd teljessé, ha a honvédtisztképzés is beköltözik a campusra, hiszen ez a terület mégiscsak az ő történelmi otthonuk.**

Azzal ma már mindenki tisztában van, hogy a katonák számára a Ludovika egy szimbolikus tér, és a campusfejlesztés azzal válna igazán teljessé, ha a honvédtisztképzés is ideköltözne. Volt katonaként és a Ludovika Hallgatói Zászlóalj alapító parancsnokaként különösen fontosnak tartom ezt a lépést. Tudjuk, hogy ez a megfelelő kormányzati döntés megszületése esetén is még évek kérdése, de megéri kívánni. Nem beszélve arról, hogy közben zajlik

a Magyar Honvédség teljes átfegyverzése és fejlesztése is a Zrínyi 2026 program keretei között. Reményem szerint ez a fejlesztési program össze fog érni a HHK Ludovika Campusra költözésével. Ez azonban nem egyszerű kihívás, hiszen a tisztképzéshez az előadóterem mellett szükség van speciális képzési helyszínekre, elhelyezési épületre, a laktanyai körülmények megteremtésére, így például alakulótérre is. Tíz évvel ezelőtt a Hungária körüti campus is egy részben felújított létesítmény volt, amely teljes mértékben ki tudta szolgálni a képzéseket. Akkor azonban még senki nem számított arra, hogy 2019-ben a Ludovikán is egy komplex, minden igényt kielégítő, rendkívüli egyetemi campus szolgálja majd az NKE egyetemi polgárait.

● **Említette, hogy a Ludovika Zászlóalj megteremtésében is nagy szerepet játszott. Mennyire volt nehéz feladat annak létrehozása még a 2010-es kormányváltást megelőző időben?**

2009-ben az akkori Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemnek voltam a hallgatói tagozat- és a hallgatói zászlóaljparancsnoka. Emellett kezdeményezője voltam az első Ludovika Fesztivál megszervezésének is. Nagy eredménynek tartom, hogy sikerült létrehozni a zászlóaljat, és Ludovika-szobrot is avathattunk. Ekkor zajlott a hallgatói díszöltözet tervezése, amelynek szintén az egyik kezdeményezője voltam. A tisztjelöltek díszöltözetét az egyetemi polgárok választhatták ki háromféle változatból. Reméltük, hogy a tiszti állomány részére is készülhet majd hasonló díszöltözet. Ennek a zakója mellett elkészült a csáköja is, amelynek egyedi darabját a mai napig őröm. Párizsi katonai attaséként az első haderőnap fogadásomon engedélyezték számomra ennek az egyedi öltözetnek a viselését, amely valamennyi attasétársam tetszését elnyerte akkor. Nem gondoltam volna, hogy a Ludovika név egyszer újra a minőség és a magas színvonalú felsőfokú képzés szinonimája lesz. Olyannyira azzá vált, hogy ma már sokan inkább Ludovika néven ismerik egyetemünket, és ezzel a névvel azonosítják az itt folyó közszolgálati képzéseket is. Erre mindannyian büszkék lehetünk.

● **Mivel foglalkozik a campus-főigazgató, ha bezárja maga mögött a munkahelyi irodája ajtaját, és elhagyja a Ludovikát?** Három lányom van, szóval nem unatkozom. Nagy öröm számomra, hogy mindhárom gyermekem szeret mozogni, sportolni, emellett pedig tanulmányi téren is jeleskednek. A középső lányom focizik, ráadásul immár második éve Újbuda legjobb kapusának választják, de mellette kézilabdázik, és falat is mászik. A legkisebb lányom karatézik, a nagy pedig kosarazik. Én is hetente két alkalommal sportolok. Feleségemmel mindig várjuk azt a pillanatot, amikor a sok feladat, rendezvény és gyerekprogram között kicsit kettesben lehetünk, és pihenhünk. Esetleg majd kiülhetünk a Ludovika Campus Tőparti teraszára egy jó kis csónakázást követően... ●

Búcsúznak az NKE végzős hallgatói

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

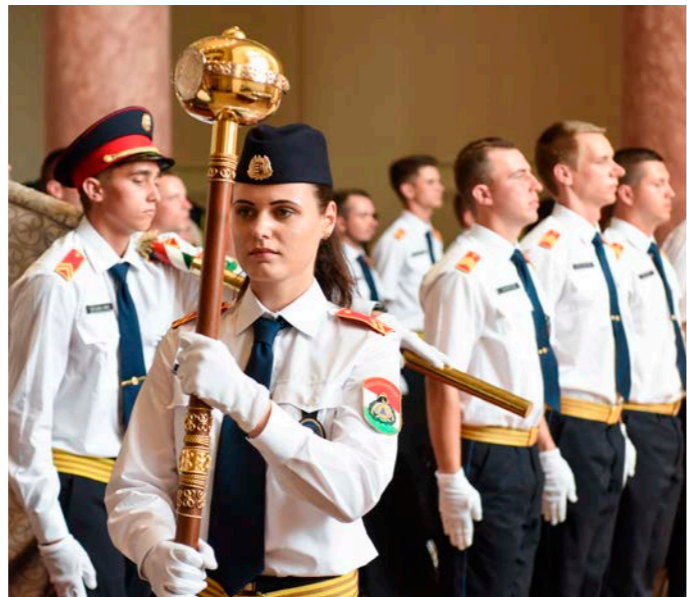
A Nemzeti Közsolgálati Egyetem több mint 1200 végzett hallgatója vehette át oklevelét az intézmény öt karának és két karközi intézetének diplomaosztó ünnepségein. A Rendészettudományi Kar 168 végzett hallgatója június 29-én, a budai Várban tett tiszti esküt. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar nappali munkarendben végzett mintegy hatvan hallgatója augusztus 17-én, a tisztavatást megelőzően kapja meg diplomáját.

ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR (ÁKK)
Mintegy ezer közigazgatási szakos egyetemi oklevelet adtak át az Államtudományi és Közigazgatási Kar oklevélátadó és kibocsátó ünnepségein. A karon négy alap- és mesterszakon, valamint 15 speciális közigazgatási szakirányon végeztek a hallgatók. „Őnök, akik ma átveszik okleveleiket, a magyar állam szolgálatára szegődtek; a magyar állam szolgálata pedig egyúttal a demokrácia szolgálatát is jelenti” – fogalmazott Koltay András rektor az alap- és mesterképzésben oklevelet szerzettek dél-élti diplomaosztóján. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség stratégiai és parlamenti államtitkára kiemelte, a Nemzeti

Közszolgálati Egyetem oroszánrészt vállal a fiatal köztisztviselők képzésében. „Legyen hitük és céljuk, amiért küzdenek, bizalmukat saját tudásukban pedig sohase veszítsék el” – mondta útravalóként a friss diplomás hallgatóknak Kis Norbert, a kar leköszönő dékánja. Az ünnepségen számos elismerés, így a többi között a Magyary Zoltán-émlékrem átadására is sor került, amelyet idén Michl József, Tata polgármestere, valamint Tózsza István, az ÁKK egyetemi tanára vehetett át. A kar délután tartott, a szakirányú továbbképzési szakokon oklevelet szerzett hallgatók oklevél-kibocsátó ünnepségén Kis Norbert mellett Tuzson Bence, a Miniszterelnökség »

TISZTAVATÁS A BUDAI VÁRBAN

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának 168 végzett hallgatója tett tiszti esküt június 29-én a budai Várban. A végzett hallgatók a Szent Korona másolata és a történelmi zászlók előtt, Orbán Viktor miniszterelnök, Pintér Sándor belügyminiszter, Benkő Tibor honvédelmi miniszter, Koltay András rektor, az egyetem vezetői és a tábornoiki kar jelenlétében tették le a tiszti esküt a Kapisztrán téren. „Magyarország büszke lehet arra, hogy olyan rendőrei vannak, akik védik az életet és a vagyont, képesek garantálni a mindennapok biztonságát, és akik képesek voltak tíz év alatt a bűncselekmények számát a felére csökkenteni” – hangsúlyozta ünnepi beszédében Orbán Viktor miniszterelnök. A frissen avatott hallgatók a diploma megszerzése után tiszti kinevezést kaptak, és végzettségüknek megfelelő beosztásokat töltenek be a rendészeti szerveknél. Idén 112 tiszttel kerül a rendőrséghez, akik bünyügyi nyomozó, gazdaságvédelmi nyomozó, igazgatásrendészeti, közlekedésrendészeti, közrendvédelmi és határrendészeti szakirányokon végeztek. A többi végzős a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság tisztje lesz. Közülük négyen kiváló minősítéssel végeztek.

közszolgálatért felelős államtitkára mondott beszédet. A szakirányú továbbképzési szakokon, 12 szakirányon összesen 669 hallgató szerzett oklevelet.

RENDESZETTUDOMÁNYI KAR (RTK)

Az RTK-ről idén 171 nappali és 220 levelező munkarendű végzős hallgató vehetett át diplomát az NKE Ludovika Arénában rendezett oklevélátadó ünnepségeken. A nappali munkarendben végzett hallgatóknak szervezett eseményen Koltay András rektor elmondta, hogy a kar frissdiplomásainak egyszerre kell megvédeni a rendet, a társadalmi békét, és lehetővé tenni az egyéni szabadság kibontakozását mindenki számára. Az oklevelet Koltay András rektor, a végzettséget igazoló jelvényt Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok, az RTK dékánja adta át. A rendezvényen külön dicséretben részesült Tolner Anita c. bv. zászlós. Az EHÖK által alapított Egyetemi Szakmai Díjat Margitics József, az Egyetemi Közösségi Díjat Bodnár Alexandra, míg a Pro Juventute Díjat Tasnádi Bence vehette át. Az NKE „jó tanulója, jó sportolója” elismerést Pryma Attila érdemelte ki, míg az RTK dicsérő oklevelét és az azzal járó emlékplakettet Máriás Csenge vehette át. A kar 220 levelező munkarendben végzett hallgatója külön ünnepségen kapta meg a végzettséget igazoló oklevelet Kovács Gábor oktatási rektorhelyettesétől és Ruzsonyi Péter dékántól.

HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR (HHK)

A HHK 49 mesterszakos és 14 szakirányú továbbképzésben végzett hallgatója a Szent László-kápolnában tartott ünnepségen vehette át oklevelét. Az oklevélátadó ünnepségen

Koltay András rektor arról beszélt, hogy a most végzetek parancsnoki vezetői beosztást töltenek majd be a honvédségben. Az ünnepségen a katonai felsővezetői szak kiváló tanulmányi eredményt elért hallgatói kaptak elismeréseket. Csikány Tamás ezredes, a Honvédelmi Minisztérium főosztályvezetője emléktárgyat adományozott Juhász László ezredesnek, míg Sápi Gábor alezredes Mihócza Zoltán altábornagtól, a Magyar Honvédség Parancsnokságának törzsfőnökétől vehetett át emléktárgyat. „Primus inter Pares” címet kapott Polyák András ezredes, Hadtudományi Emlékplakettet pedig Jiang Liang alezredes.

NEMZETKÖZI ÉS EURÓPAI TANULMÁNYOK KAR (NETK)

Idén a kar 116 hallgatója vehetett át diplomát a Ludovika Arénában rendezett oklevélátadón. Köszöntőjében Koltay András rektor elmondta, hogy a NETK-n megszerzett tudás egyben felelősséget is ró a végzős hallgatókra, hiszen a feladatok, amelyek ellátására készülnek, számosak és súlyosak. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség államtitkára hozzátette, hogy a végzett hallgatók a haza szolgálatára szerződtek, amely komoly vállalás, hiszen a magyar állam a Kárpát-medence legősibb társadalmi képződménye, amely több mint ezer éve biztonságot biztosít, és a jobb élet feltételét igyekszik megteremteni valamennyi itt lakó számára, továbbá képviseli az itt élők céljait az európai kontinensen és szerte a világban. Az ünnepségen az EHÖK által alapított Pro Juventute ösztöndíjban részesült Fodor Márk Jozzipovics. Az Egyetemi Közösségi Díjat Szabados Boglárka vehette át. Egyetemi Szakmai Ösztöndíjban részesült Tóth Klaudia, míg kari tanácsi dicsérő oklevelet vehetett át Horváth Klaudia Gabriella és Vladár Veronika.

„A Nemzeti Közszerződési Egyetem jó tanulója, jó sportolója” díjat Kota Gabriella kapta meg.

VÍZTUDOMÁNYI KAR (VTK)

Idén mintegy ötven hallgató végzett a VTK falai között, akik építőmérnöki alapszakon, valamint vízellátás-csatornázás szakirányú továbbképzési szakon tettek kiváló záróvizsgát. Az oklevélátadó ünnepségen Bíró Tibor dékán elmondta, hogy büszke a fejlődő karra és a hallgatók kiemelkedő teljesítményére. Az ünnepségen dékáni dicséretben részesült Koch Dániel egyetemi tanársegéd és Krikovszky Sándor gyakorlati oktató, akik a Hableány hajó katasztrófájának helyszínén vettek részt a mentési munkálatokban. Szintén dékáni dicséretet kapott Goda Zoltán kutatási főreferens, Salamon Endre egyetemi tanársegéd, valamint Berger Ádám intézeti-tanszéki főreferens.

KATASZTRÓFAVÉDELMI INTÉZET (KVI)

Az intézet katasztrófavédelmi alapképzésének 21 nappali munkarendű hallgatója, valamint 72 alap- és mesterképzésű levelezős hallgatója vehette át ünnepélyes keretek között oklevelét a Ludovika Főépület Szent László-kápolnában tartott ünnepségen. Köszöntőbeszédében Kovács Gábor oktatási rektorhelyettes elmondta, hogy a Katasztrófavédelmi Intézet az egyetem egyik legjobbjának tartja. Elhangzott, hogy a KVI 2019. július elsejétől a Rendészettudományi Karon belül, önálló intézetként folytatja munkáját, és folyamatban van a tűzvédelmi mérnökképzés előkészítése is. Az ünnepségen a Vitéz Roncsik Jenő emlékplakett bronz fokozatát

Kiss Viktória Ivett tűzoltótisztjelölt, ezüst fokozatát Somogyi Gábor tűzoltó őrnagy, míg arany fokozatát Kovács Gábor r. dandártábornok, az NKE oktatási rektorhelyettese vehette át. A KVI Kiváló Oktatója címet Érces Gergő tű. őrnagy érdemelte ki. Az NKE jó tanuló, jó sportoló 2019 pályázatának nyertese Bogárdi Barbara lett. A Védelmi Információs Központ díszserleget adományozott Tumó Fanninak, míg a Magyar Polgári Védelmi Szövetség emléktárgyat Barabás Patrik vehette át.

NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET (NBI)

A 2018/19-es tanév végén az Intézet 19 hallgatója vehetett át végzettséget igazoló okiratot a Ludovika Főépület Szent László-kápolnában tartott ünnepségen. „Az Önök hivatásrendjében a megfelelő bátorságra az állam szolgálatában nagy szükség van, ahogy az együttműködésre is” – hangsúlyozta a Nemzetbiztonsági Intézet igazgatója, Resperger István ezredes. A nemzetbiztonsági felsővezetői tanfolyamon sikeres évfolyamvizsgát követően öt hallgató vehetett át oklevelet. A nemzetbiztonsági mesterképzési szak katonai specializációján négy, a polgári specializáción három, a terrorelhárítási specializáción pedig egy fő végzett. A nemzetbiztonsági alapképzési szak katonai specializációján négy, polgári specializációján két hallgató vehette át oklevelét. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgatója ajándéktárgyat adományozott Börcsök András ezredesnek és Balogh Endre törzsszászlósának. A Nemzetbiztonsági Intézet „Primus inter Pares” különdíját, a Kossuth-forgópisztolyt Resperger István ezredes igazgató adta át Szaszák János ezredesnek. ●

Emlékoszlopot avattak a Ludovika Campuson

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Tanácsköztársaság ellen szervezett legjelentősebb ellenforradalmi kísérlet 100. évfordulója alkalmából állított emlékoszlopot a Ludovika Campuson a Nemzeti Közsolgálati Egyetem. Az 1919. június 24-én kirobbant eseményekben a Magyar Kir. Honvéd Ludovika Akadémia növendékei és oktatói is részt vettek.

1920. június 24-én, az ellenforradalom első évfordulóján a Ludovika kertjében, a lovardába vezető összekötő folyosó előtti parkrészen emlékoszlopot avattak a harcokban elesett ludovikások tiszteletére. Az akadémia parancsnokának kezdeményezésére elkészült díszes emlékmű Sidló Ferenc szobrászművész alkotása volt. Az oszlop oldalára a Ludovika Akadémia vértanúinak nevét vésték: Lemberkovics Jenő, ivándai Karátson István és Mildner Ferenc századosok, Erődy Ödön tartalékos főhadnagy és Pogány Jenő II. évfolyambeli akadémikus. Az emlékoszlop 1945 után eltűnt. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem a 100 évvel ezelőtti eseményekre emlékezve elkészítette az emlékmű hiteles másolatát, amelyet állami, egyházi és egyetemi vezetők jelenlétében leplezett le. Koltay András rektor az eredeti emlékmű 1920-as avatása kapcsán arra emlékezett: az akkori ünnepség a trianoni békediktátum aláírása után 20 nappal történt, így az ország újjáépítése jelképes nyitányának is felfogható volt. A rektor kiemelte: az egyetem az egykori ludovikás szemlélet őrzője, amelynek hagyományai élnek emlékezetünkben. „Az 1945 után ledöntött és újrafaragott oszlop visszaállítása erkölcsi kötelességünk volt” – fogalmazott Koltay András, majd hozzátette: olyan országot kell építenünk és megtartanunk, ahol az oszlopokat nem döntik le, ám ha azok mégis ledőlnek, mindig legyen, aki visszaépíti azokat. „A Tanácsköztársaság néhány hónapos időszaka megmutatta, hogy mire számíthatnak a magyarok a totális államoktól és a kommunistáktól” – mondta ünnepi beszédében Gulyás Gergely. A Miniszterelnökséget vezető miniszter szerint bár a felkelés előkészítetlen volt, a harc jelzi, hogy mindig is voltak olyanok, akik a legtöbbet, életüket áldozták a hazáért. „A Ludovikán ez az üzenet mindig érvényes kell, hogy maradjon” – szögezte le Gulyás Gergely. A katonai hagyományörzők közreműködésével lezajlott ünnepségen az NKE mellett a többi között a Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Honvédség Parancsnoksága, a Miniszterelnökség és Józsefváros önkormányzatának képviselője is elhelyezte az emlékműnél az emlékezés virágait. Az eseményen részt vett Boross Péter volt miniszterelnök, a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnöke is. Magyarországon 1919. március 21-én kiáltották ki a Tanácsköztársaságot, a hatalom a Kommunista Magyarországi

Pártja kezébe került. A Tanácsköztársaság 133 napja alatt a kommunisták megkezdték a földek és üzemek állami tulajdonba vételét, diktatúrát hoztak létre, harcot hirdettek a „régirend”, elsősorban a nemesség, a gazdag polgárság, parasztság és az egyházak ellen. Az ország polgárai egyre nehezebben viselték el a hatalom által mutatott vallási és nemzeti intoleranciát, a felfokozott vallásellenes propagandát, valamint az internacionalista eszme súlykolását és az intézményesített terrort. Ebben az egyre elégedetlenebb helyzetben indult kommunistaellenes puccs a Ludovika Akadémiáról, amelyet már hosszú hetek óta szerveztek a tanári kar egyes tisztjei. Közülük is kiemelkedett Lemberkovics Jenő százados, a Hadügyi Népbiztosság tanügyi osztályvezetője, Schranz Ödön alezredes és Hönig Vilmos tüzér őrnagy. A felkelés szervezői az akadémia tisztjei és növendékei mellett a dunai flottilla egy részének segítségére is számíthattak. A terveknek megfelelően a kadéto k hatalmukba is kerítették a Ludovika épületét, egy másik osztag pedig elfoglalta a József telefonközpontot. A felkelés ellen azonban gyorsan mozgósították a Vörös Hadsereget és a Vörös Őrséget. Lemberkovics századost több tisztársával együtt elfogták, majd agyonlőtték. Ezt követően pedig az Üllői út és az Orczy út felől megindultak a vörösszázadok a Ludovika ellen, majd aknavetőket és tüzérséget is bevetve néhány óra alatt megtörték az ellenállást. A felkelők 25-én, éjjel két óra körül megadták magukat.

Az emlékművet Koltay András rektor és Szabó István államtitkár leplezte le

Gulyás Gergely miniszter ünnepi beszédet mond

Lemberkovicsék arra számítottak, hogy a város katonai parancsnoka, a volt szociáldemokrata Haubrich József hadügyi népbiztos is melléjük áll majd a felkelésben. Azonban rosszul mérték fel az erőviszonyokat, mert Haubrich az időközben bevezetett stárium parancsnoka lett, amiről azonban a felkelők nem tudtak. Mikor a vörösök és a fehérek közötti küzdelem eldőlni látszott, a népbiztos egységeivel az akadémiahoz vonult, és miután tüzérségi tüzscapással fenyegette meg a felkelőket, másnap hajnalra felszámolta a lázadást. Mindezt komoly vérfürdő követte volna, azonban a menet közben meghozott halálos ítéletek végrehajtását Guido Romanelli alezredes, az antant Magyarországra küldött megbízottjának erélyes közbelépése megakadályozta. Bár az ellenforradalmi puccskísérlet nem hozott sikert, komoly jelzést adott a proletárdiktatúrával szembeni növekvő ellenszenvről. ●

Magyary-napok az átalakuló közigazgatásról

Orbán Balázs miniszterhelyettes előadása a konferencián

Magyary Zoltán emléktáblája az Oktatási Központban

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Konferenciák és kerekasztal-beszélgetések, új kiadványok bemutatója, emléktábla-avatás – rendezvények széles választéka várta az érdeklődőket a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen rendezett Magyary-napokon. A nemzetközi hírű iskola-teremtő tudós, Magyary Zoltán nevét viselő programsorozat az egyetemi polgárok mellett a közigazgatásban dolgozók számára is hasznos információkkal szolgált.

A Magyary-napok idei programsorozatának egyik fókuszsa a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (Kit.) volt, amely a remények szerint tervezhető, az adófizetők pénzét kímélő, a hatékonyságot és versenyképességet elősegítő szabályozást hozhat a közigazgatásban, ráadásul új követelményeket támaszt a személyügyi szakemberekkel

és vezetőkkel szemben. Ennek nyomán kiemelkedik a képzések és a vezetői támogatás fontossága, amelyet az NKE, a Miniszterelnöki Kormányiroda, a Miniszterelnökség és a Belügyminisztérium által szervezett konferencia megálla-
pításai is segíthetnek. Az NKE Széchenyi Dísztermében zajló eseményen az állami működés megújításáról és annak

versenyképességet elősegítő hatásáról Orbán Balázs beszélt. A Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára szerint a központi közigazgatás átalakítása, a kormányablakok rendszere és az elmúlt évek intézkedései a hatékony állam irányába mutatnak. A versenyképességet segítő államhoz pedig ugyanilyen közigazgatásra van szükség a jogviszonyok rendezettségével és az ott dolgozók anyagi megbecsülésével. Az új Kit. éppen azon államépítési célokat támogatja, ame-

lyeket 2010-ben megfogalmazott a kormány. Kis Norbert, az Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánja szerint nagyívű célok fogalmazódtak meg, amelyek megvalósulását az egyetem a saját eszközeivel igyekszik segíteni. A konferenciát szervező kar vezetője leszögezte: a 21. század harmadik évtizede az eddigieknél is gyorsabb változásokat hoz majd, az ezekhez való alkalmazkodás egyre fontosabb lesz. Ráadásul az állam feladatai egyre növekednek, amelyekhez rugalmas, gyors reagálásra képes jogszabályok, ezeket alkalmazni képes szakemberek és alkalmazkodóbb közigazgatás is kell. A programsorozat kerekasztal-beszélgetésén Klotz Balázs, a Vezető- és Továbbképzési Központ igazgatója szólt arról a kommentárgyűjteményről is, amely a Miniszterelnöki Kormányiroda, a Miniszterelnökség, a Belügyminisztérium és az NKE együttműködésében készül el. A gyorskommentár és a jövő tavaszra megvalósuló részletes gyűjtemény a tervek szerint hasznos útmutatót ad majd az új jogszabály gyakorlati alkalmazásának kérdéseiről. A programsorozat egyik kerekasztal-beszélgetésén elhangzott: a törvény a létszámgazdálkodáson belül jelentősen kiszélesítette az illetmények -tól, -ig sávjait, így fordulhat elő olyan eset,

hogy egy adott pozíciónál bruttó 500 ezer – 1,2 millió forint közötti illetményhatárok alakultak ki. Ezeken belül pedig a munkáltató dönt az adott feladattal kapcsolatos elvárt kompetenciák és a feladat végrehajtásának körülményei alapján. Rédey Krisztina, a Miniszterelnöki Kormányiroda helyettes államtitkára szerint mindez tükrözi a kormányzati szándékot is, megteremti a munkáltatói rugalmasságot, és bevezeti az álláshely-elismerés lehetőségét.

A Magyary-napokon négy, a Dialóg Campus Kiadó gondozásában megjelent könyvet is bemutattak. A kötetek az Államtudományi és Közigazgatási Kar, valamint a Magyary Zoltán Szakkollégium együttműködésében jelentek meg. A Kaiser Tamás, Farkasné Gasparics Emese, Zongor Gábor és Gál Márk szerkesztésében megjelent *Helyi közpolitika* című kötet célja, hogy átfogó ismereteket nyújtson a közpolitikák működéséről, és gyakorlati példákkal szemléltesse ennek legfontosabb elméleteit, fogalmait és eszközeit. Auer Ádám, Boros Anita és Szólik Eszter *Az önkormányzati vagyongazdálkodás aktuális kérdései* című könyve áttekintést nyújt a helyi adóztatás törvényességéről, az állami és önkormányzati vagyongazdálkodás kapcsolódásairól, a megyei önkormányzatok konszolidációjával kapcsolatos vagyoni jogi kérdésekről, és az ingatlangazdálkodás témakörét is nagyító alá veszi. Baranyai Gábor és Csernus Dóra Ildikó *A fenntartható fejlődés és az állam feladatai* című könyvükben a korunkat meghatározó környezeti megatrendeket, az állam feladatait taglalják, valamint lehetséges megoldásokat is javasolnak a túlélésre. *A digitális kor hazai közigazgatási specifikumai* című kötetben a szerzők, Budai Balázs, Gerencsér Balázs Szabolcs és Veszprémi Bernadett a közigazgatás szerepének megtalálására vállalkoznak a digitális ökoszisztémában.

Ezentúl Magyary Zoltán nevét viseli az NKE Oktatási Központ 500 fős előadóterme. „A névadással azt fejezzük ki, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem a jogtudós tudományos életművét saját maga és a modern magyar közigazgatás számára is irányadónak tekinti” – fogalmazott Koltay András rektor azon az ünnepségen, amelyen Orbán Balázs miniszterhelyetessel megkoszorúzták Magyary nemrég elkészült emléktábláját. A Magyary-napok számos rendezvénye mellett megnyitották a virtuális Magyary-életmű-kiállítást is. A KÖFOP-2.1.1-2-VEKOP-15 a jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés elnevezésű projekt keretében az NKE az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karával együttműködésben digitalizálta és elektronikusan elérhetővé tette a Tudásportálon keresztül az ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszékének tulajdonában lévő, egyedülállóan gazdag Magyary Zoltán-hagyatékot. ●

Lezárult a közigazgatás legnagyobb volumenű hazai kutatása

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Hatszázhatvan kutató és mintegy ötven hazai és külföldi egyetem, kutatóintézet, valamint állami szerv vett részt a magyar és az európai közigazgatás legnagyobb volumenű hazai kutatásában. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem 11,8 milliárd forint összköltségű, 2016-ban indult, A jó kormányzást megalapozó közzolgálat-fejlesztés című európai uniós projektje június végén zárult le. A program eredményeit zárókonferencián mutatták be az NKE Ludovika Főépületében.

Lovász László Gábor miniszteri biztos szerint imponálók azok a számok, amelyek a KÖFOP-projektet jellemzik. Közönlőjében kiemelte, hogy számos képzés valósult meg, több online adatbázis is létrehoztak, évente adott ki az intézmény Jó Állam Jelentést, valamint olyan jövőbe mutató területek kutatására is sor került, mint például az okosvárosok fejlesztése.

„A kutatás során igyekeztünk minden olyan területet érinteni, amely a közzolgálatban értelmezhető és tartalommal tölthető meg” – fogalmazott Padányi József vezérőrnagy, a projekt szakmai vezetője. Az NKE tudományos rektorhelyettese a csapatmunka fontosságát is hangsúlyozta. „A projekt eredményei elérhetőek mindenki számára, és remélem, hogy a közzolgálatban dolgozók eredményesen fogják ezeket használni” – tette hozzá Padányi József, aki bízik abban, hogy a projekt zárásával maguk a kutatások nem érnek véget, hanem az elmúlt években szerzett tapasztalatokat használni tudják majd a jövőben is.

A jó kormányzást célzó, tényalapú közzolgálat-fejlesztés hatásvizsgálati és kutatási megalapozása című alprojekt révén olyan szellemi

tudásközpont jött létre, amelyben intézményi együttműködések segítségével tudományos alap- és alkalmazott kutatásokat végeztek, ezzel is hozzájárulva a többi között a jó kormányzás hatékonyságának és a minőségi állami működés támogatásához. Auer Ádám egyetemi adjunktus, az alprojekt vezetője elmondta, hogy a többi között kibervédelmi, közigazgatás-hatékonysági, versenyképességi és közzolgálati jogi kutatásokat is végeztek. A szakember az eredmények között kiemelten szolt a Jó Állam Jelentésről, amelynek kapcsán egy nagyon összetett fejlesztő munkát végzett az intézmény az elmúlt években. Az alprojektvezető elmondta, hogy több mint 50 hazai és nemzetközi intézménnyel működtek együtt a kutatásokban: például az okosvárosok kapcsán a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, a vidékbiztonság vonatkozásában pedig a gödöllői Szent István Egyetem volt a fő partner.

A jó kormányzást megalapozó közzolgálat-fejlesztés című uniós projektben a közzolgálati szellemi vagyont fejlesztésével és a tudáshozjutás elősegítésével is foglalkoztak a kutatók. Lakos Lambert

István, az Informatikai Igazgatóság vezetője az online adatbázisok közül kiemelten szolt a Közzolgálati Tudásportál létrehozásáról, amely korszerű, felhasználóbarát, integrált tartalomkeresési és ajánlási szolgáltatásokra épül, és komplex, digitális tudásmentésment-funkciókkal teszi lehetővé a digitális kiadványok, tartalmak tárolását és elérését. A Tudásportálon keresztül a többi között az NKE repozitórium, a Közzolgálati Online Lexikon és a Magyar-archívum dokumentumai is elérhetőek.

A fejlesztéspolitikai kapacitások erősítése című alprojekt keretében végzett kutatói tevékenységeket Nyikos Györgyi egyetemi docens mutatta be. Az alprojektvezető elmondta, hogy az EU kohéziós politikai forrásaival kapcsolatos, a központi közigazgatási szervek hatáskörébe tartozó stratégiai, tervezési, fejlesztési, pályázati, ellenőrzési és egyéb folyamatokat teljeskörűen áttekintő képzési anyag készült. Számos képzést is megvalósítottak az elmúlt években. Ilyen például a fejlesztéspolitikai szakértő szakirányú továbbképzési program vagy a Smart City (okosváros) képzés. Az alprojekt keretében került sor a Gazdaságfejlesztés és közpénzügyek közpolitikai és területi aspektusai című kutatásra is.

Az uniós projektben egy olyan képzési rendszert is kifejlesztettek, amely az önkormányzati szakemberek továbbképzését támogatja. A helyi önkormányzati közzolgálati stratégiai-fejlesztési képességek erősítése című alprojektet Farkasné Gasparics Emese mutatta be. Az NKE Önkormányzati Kutató Intézet vezetője elmondta, hogy az elmúlt évtizedekben először került sor az önkormányzatokkal kapcsolatosan ilyen széles körű, közjogi jellegű alapkutatásra. A nyolc kutatási alprogram és a kutatási eredmények összefoglalására 26 publikáció jelent meg. Az eredmények között van öt minősített továbbképzési program és egy önkormányzati szaktanácsadó szakirányú továbbképzési szak kifejlesztése is.

Az uniós projekt révén a többi között Közzolgálati Kiválósági Központ is alakult az intézményben. Orosz Lajos, az NKE Minőségügyi Irodájának vezetője elmondta, hogy a központ egy igényfelmérést követően számos kompetenciafejlesztést nyújtott az NKE munkatársainak, így a többi között idegen nyelvi és informatikai képzéseket is szerveztek. Összesen 1183 képzési esemény valósult meg az elmúlt években. Az alprojekt eredményei között említhető az intézményi működés teljes körű minőségbiztosítása és szervezeti teljesítményértékelése is. Orosz Lajos kiemelte, hogy az NKE részt vett az Európai Egyetemek Szövetsége Intézményértékelési Program (EUA IEP) értékelési folyamatában.

A Digitális Jólét Program kutatási megalapozása alprojektben több hiánypótló és Magyarország versenyképességéhez hozzájáruló kutatás is megvalósult. Lakos Lambert István, az Informatikai Igazgatóság vezetője elmondta, hogy a kutatások kiterjedtek a többi között a digitális stratégiaalkotásra,

A PROJEKT SZÁMOKBAN

valamint az okosváros, okosjárás közigazgatási mintaprojekt létrehozására is.

Zárszavában Kis Norbert, az Államtudományi és Közigazgatási kar dékánja elmondta, hogy nem öncélú, hanem a kormányzati igazgatás, a közigazgatás fejlesztési igényeit szolgáló tudományos munkát végeztek az elmúlt években. Elhangzott, hogy a projekt során számos próbatétellel, például különböző politikai jellegű támadásokkal kellett szembenéznük, de az Európai Bizottság képviselői is folyamatosan megkérdőjelezték a projekt alapelemeit. Elhangzott, hogy az intézmény a nehézségek ellenére is elvégezte feladatát, már csak azért is, mert arra nemcsak korábbi hagyományok, hanem szerződés is kötelezte az egyetemet. „Egyre összetettebb infotechnológiai változások és fenntarthatósági problémák hajtják a kormányzati és közigazgatási munkát. Nekünk az a feladatunk, hogy tudománytal és kutatással segítsük a döntéseket, a fejlesztéseket, a személyzeti politikát és a tisztviselőket” – hangsúlyozta Kis Norbert. ●

Új kar alakul az NKE-n

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) néven új kar alakul a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen augusztus elsejétől – döntött július 10-i ülésén az NKE Szenátusa. Az új szervezeti egység az Államtudományi és Közigazgatási Kar (ÁKK), valamint a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) egyesülése révén jön létre. Az eddigi eredményeket és erősségeket megőrző átalakulás közvetlenül nem befolyásolja sem a hallgatók tanulmányait, sem pedig az eredményes oktatást és az annak adminisztratív feltételeit biztosító munkatársak alapvető munkavégzését. Az egyesülést követően is megmarad a karok szakmai és képzési portfóliója, így a jelenlegi és a leendő hallgatók ugyanazt fogják tanulni, ugyanattól az oktatói körtől, ugyanazon a képzési helyen, mint eddig.

Az NKE-n működő ÁKK fő feladata a magyar közigazgatás vezetői és tisztviselői utánpótlásának képzése. A szintén az egyetem karaként tevékenykedő NETK pedig a közzolgálatban nemzetközi feladatokat ellátó szakemberek képzőhelye. A magyar közigazgatásban minden vezetőnek és tisztviselőnek átfogó tudással kell rendelkeznie a nemzeti, az európai és a nemzetközi ügyekről egyaránt. A nemzetközi közzolgálati karrier pedig a nemzeti közigazgatási pályára épül. Mivel a két kar képzési rendszere ezen alapokat és célokat illetően jelentős átfedéseket mutat, érdemes a képzési tevékenységeket egységesen kezelni. Az egyesüléssel a képzési struktúra és a szakok megtartása mellett a tudásanyag egységesítése és koncentrációja is megvalósul, ami versenyképesebb és átfogóbb felkészítést képes nyújtani a hallgatók számára. A szervezeti változás a közös képzési célok összehangolásán túl gazdálkodási és adminisztratív kapacitásokat is képes koncentrálni és racionalizálni, hatékonyabbá és gördülékenyebbé téve a működést. Az NKE rektorának javaslatára, az intézmény szenátusának döntésével és az NKE-t fenntartó Miniszterelnökség támogatásával a két kar augusztus elsejétől

egyesül. Az NKE Szenátusa július 10-i ülésén döntött a két kar egyesülésével kapcsolatos szervezeti és működési változásokról. Az eseményen elhangzott, hogy a kari tanácsok egyhangúlag vagy nagy többséggel támogatták a kari egyesülést lehetővé tevő javaslatot. A Szenátus – az abban helyet foglaló hallgatói tagok támogató szavazataival – hozott döntést az új kar létrehozásáról. ●

AZ NKE ELKÖTELEZETT A MINŐSÉG MELLETT

A július 10-i szenátusi ülésen a testület a minőségügyi szabályzat részeként minőségpolitikai nyilatkozatot is elfogadott. „Az Egyetem vezetésének meggyőződése, hogy az intézmény nemzeti hivatását csak a minőség iránti elkötelezettsége és az egyetemi közösség tagjainak személyes példamutatása révén töltheti be. Valamennyi polgárát arra ösztönzi, hogy jó példával, személyes és közösségi tevékenységével is járuljon hozzá az Egyetem sikeréhez, céljainak eléréséhez, a haza szolgálatához” – olvasható az egyhangúlag elfogadott nyilatkozatban.

7 éves a Közzszolgálati Döntőbizottság

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES, ARCHÍV

2012 júliusában jött létre a közigazgatásban egy olyan jogorvoslati fórum, amelyhez panasszal fordulhatnak a kormánytisztviselők kormányzati szolgálati jogviszonyból származó igényeik érvényesítése érdekében. A döntőbizottság alapító elnöke Kis Norbert, az NKE Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánja, és megalakulása óta egyik tagja Csóka Gabriella, a kar Emberi Erőforrás Intézetének munkatársa. Velük és a testület jelenlegi elnökével, Füredi Károllyal beszélgettünk a jogintézményről, annak hatásköréről és működéséről.

● Dékán úr 2013 májusáig töltött be elnöki tisztséget a döntőbizottságban. Mi volt a testület létrehozásának oka, és hogyan indult annak működése?

Kis Norbert: A magyar közzszolgálati jogban történeti előzmények nélküli, közzszolgálati jogvitákat elbíráló jogorvoslati fórum jött létre. A jogalkotó úgy ítélte meg, hogy a munkáltatói intézkedések jogszerűségének vizsgálata sajátos szakértelem és tapasztalat alapján folytatható le gyorsan és hatékonyan. Egy

Kis Norbert dékán, alapító elnök

olyan országos hatáskörű fórum jött létre, amely elvben egységes jogalkalmazási gyakorlat kialakítására is képes. Döntései a közzszolgálati jogi kultúra és a jogviták megelőzésének alakításában is meghatározóak. Ezen elvárásokra, alapelvekre figyelemmel lépett hatályba a szervezetre és eljárásra vonatkozó részlet-szabályokat tartalmazó kormányrendelet is, és alkotuk meg a Döntőbizottság ügyrendjét.

● Hogyan érvényesülnek ezek az elvárások, jogpolitikai célok a szabályozásban, illetve a gyakorlatban?

K. N. A bírósági eljárást kötelezően megelőző fórum létrehozásához három cél vezetett. Az egyik a sajátos szakértelem és függetlenség biztosítása. A testület elnöke és tagjai olyan személyek, akik a közigazgatás belső viszonyainak, eljárásainak, munkamódszereinek elmélyült ismeretével, és legalább öt éves közigazgatási gyakorlattal, felsőfokú iskolai végzettséggel, közigazgatási vagy jogi szakvizsgával, továbbá közzszolgálati jog terén szerzett gyakorlattal rendelkeznek. A közzszolgálati biztosok függetlenek, azaz a jogszabályok alapján meggyőződésüknek megfelelően döntenek, a jogorvoslati tevékenységükkel összefüggésben nem befolyásolhatók és nem utasíthatók. Fontos szempont a gyorsaság, azaz hogy a testület lehetőleg minél rövidebb idő alatt hozzon döntéseket. A harmadik szempont a hatékonyság volt. A döntőbizottsági eljárásnak a felek részéről nem merül fel költsége, szemben a peres eljárások perköltségeivel. A költség- és illetékmentességet a törvény deklarálja. Az intézmény bevezetésével mérsékelhető a peres közzszolgálati jogviták száma, és ezzel csökkenthetők a bírósági ügyterhek. Ha a döntéssel szemben a kormánytisztviselő vagy a munkáltatói intézkedést meghozó kormányzati igazgatási szerv nem fordul bírósághoz, a jogvita lezárul. »

Füredi Károly: Azt megelőzően, hogy 2015. április 15-én kinevezést kaptam az elnöki feladatok ellátására, ezt a tisztséget Kátai Ildikó, majd Balás István töltötte be. Balás István jelenleg is a döntőbizottság elnökhelyettese. Fontos, hogy a jogalkotó

Füredi Károly elnök

által meghatározott célok a gyakorlatban is érvényesüljenek. A közigazgatási minőségpolitikáért és személyzetpolitikáért felelős miniszter által kinevezett, tizennégy közzolgálati biztosból álló testületben van több nyugalmazott bírósági, ügyvédi, közigazgatási vezető, egyetemi oktató is. A döntőbizottság jelenlegi összetétele garancia arra, hogy az elvárások érvényre jussanak. A háromtagú tanácsokban a közzolgálati biztosok meggyőződésüknek

megfelelően, a konkrét ügyre vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével döntenek, a független és pártatlan döntéshozatal a gyakorlatban érvényesül.

Csóka Gabriella: Számos statisztikai adat is alátámasztja azt, hogy a testület gyorsan és hatékonyan működik. 2018-ban 100 lezárt ügyünk volt, amelyek esetében az átlagos ügyintézési határidő 84 nap, a panaszügyek tekintetében 89 nap, a véleménykérő ügyek tekintetében pedig 44 nap volt. Ez azt jelenti, hogy a törvényben előírt határidőn belül hoztuk meg döntéseinket. Szakmai szempontból fontos mérőszám, hogy ebben az időszakban a panaszügyekben meghozott határozatok

85 százaléka vált véglegesé. Ez az igen eredményes mutató azt jelenti, hogy a felek keresettel nem támadták meg a döntőbizottság határozatát a közigazgatási és munkaügyi bíróság előtt, tehát a három taggal működő tanácsok döntéseit nagy többségben elfogadták.

● *Elnök úr, hogyan értékeli a számok tükrében a döntőbizottság munkáját?*

F. K. A mérőszámok is igazolják, hogy a kialakított

struktúra megfelelő, a döntőbizottság az ügyeket gyorsan és hatékonyan bírálja el. A panaszügyek száma nőtt, ezzel szemben a véglegességi ráta is emelkedett, a perelkerülő hatás eredményességének növekedése egyértelműen kimutatható. Ebben nagy szerepe van a munkánkat segítő, ügyviteli és döntés-előkészítési feladatokat ellátó Közzolgálati Döntőbizottság Titkárságának is, amely a Miniszterelnökség szervezetében működik. Bevezettük az elektronikus ügyintézés lehetőségét is, amely nagyban elősegíti a beadványok gyorsabb feldolgozását. A kormányzati igazgatásról szóló új törvény hatálybalépését követően már tapasztalhatóan nőtt a kormányzati szolgálati jogviszonyból származó igények érvényesítésére alapozott jogviták száma, ez 2019-ben új kihívásokat jelent a Döntőbizottság számára is. Cs. G. A közzolgálati biztosok számára elsősorban a teljesítményértékeléssel kapcsolatos panaszok, illetve a fegyelmi ügyekkel, jogviszony megszüntetésével kapcsolatos ügyek (például érdemtelenység) elbírálása jelent kihívást, mivel ezen jogintézmények esetében a szabályok jelentősen változtak.

● *Az egységes joggyakorlat kialakításának igénye kapcsán milyen lehetőségei vannak a döntőbizottságnak?*

F. K. A döntőbizottsági teljes üléseken lehetőségünk van a testület döntéseinek megvitatására, elemzésére és vitás jogalkalmazási kérdésekben vélemény kialakítására. Ezeket az elvi iránymutatásokat figyelembe vesszük az egyes ügyekre vonatkozó döntések meghozatalakor, természetesen a pártatlanság, a függetlenség és a panaszhoz kötöttség elvének megtartásával. Fontos hangsúlyozni, hogy a felek számára biztosított a döntőbizottság határozatával szembeni bírói jogorvoslati lehetőség. Ha az eljáró tanács elvi kérdésekre is kiterjedő határozatot hozott, arról a tanács elnöke tájékoztatja a döntőbizottság elnökét, aki indokolt esetben dönthet a határozat Elvi Döntőbizottsági Határozatként történő közzétételéről a testület honlapján. Ennek elsődleges célja, hogy az ilyen elvi kérdéseket tartalmazó ügyeket a tanácsok egységesen bírálják el. Ezen határozatok nyilvánosságra hozatalával ugyanakkor egyfajta, a közzolgálati jogalkalmazást közvetett módon segítő funkció is érvényesül. A hatékonyság növelése érdekében több alkalommal kezdeményeztük a jogalkotónál a jogszabályok módosítását, korszerűsítettük ügyrendünket.

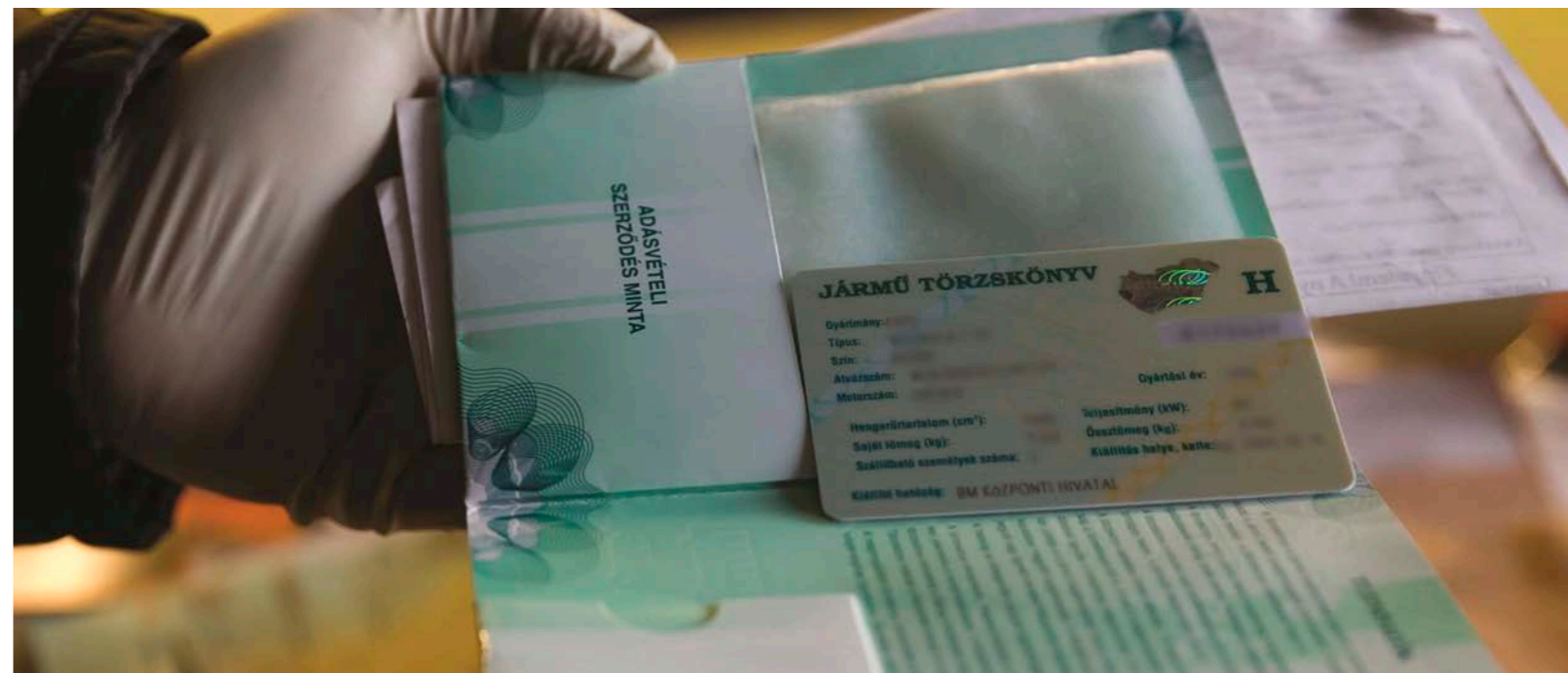
● *A döntőbizottsági joggyakorlat beépíthető-e a közzolgálati alap-, mester-, illetve továbbképzésbe?*

K. N. A munkaügyi bírósági döntések mellett az anonimizált döntőbizottsági jogesetek elemzése, a gyakorlati példákknak a közzolgálati jogi oktatásba, tananyagokba történő beépítése az oktatás során alkalmazott módszertanunk fontos eleme lehet. Ebben a jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező közzolgálati biztosok szakmai támogatását is várjuk. ●

Megújuló képzések az okmánybiztonságért

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: MTI

Egyre kifinomultabb módon és a modern technikai lehetőségeket kihasználva hamisítják a határellenőrzéskor bemutatott okmányokat. Ezért fontos, hogy az okmányok fejlesztői, gyártói, az ellenőrzés szereplői és a szakembereket képző intézmények folyamatosan egyeztessenek, hogy ezzel is megnehezítsék a bűnözők dolgát. Ebből a harcból a Nemzeti Közzolgálati Egyetem is kiveszi a részét: a hallgatók ilyen irányú képzésének feltételei jelentős fejlesztések előtt állnak.

Hamis jármű törzskönyv

Néhány évtizede sok olyan határátkelőhely volt Magyarországon, ahol mindössze egy darab számítógép működött. Ma már komplettebb, jobban összehangolt rendszerekkel dolgoznak, míg a jövőben könnyen előfordulhat, hogy már okmányokat sem használunk majd egy államhatár átlépésekor. Addig

azonban, amíg ez bekövetkezik, folyamatosan szükség van az útlevél és egyéb igazolványok gyártástechnológiájának fejlesztésére, az okmányhamisítás ugyanis nagy kihívást jelent a hatóságok és az okmányok előállítói számára. Balla József r. ezredes, az NKE Határrendészeti Tanszék vezetője szerint »

Csóka Gabriella bizottsági tag

A KÖZOKIRAT-HAMISÍTÁSRÓL A 2012. ÉVI C. TÖRVÉNY

342. ÉS 343. §-A RENDELKEZIK:

„342. § (1) Aki

- a) hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja,
- b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,
- c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlán adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott közokirat-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítást gondatlanságból követi el, vétség miatt elzárással büntetendő.

343. § (1) az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve

- a) hamis közokiratot készít,
  - b) közokirat tartalmát meghamisítja, vagy
  - c) lényeges tényt hamisan foglal közokiratba, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- (2) E § rendelkezéseit a külföldi állam igazságszolgáltatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó hatóságának a törvény alapján Magyarország területén eljáró tagjára is megfelelően kell alkalmazni.”

Szerbia felől érkezik a legtöbb hamis bélyegzős útlevél

TÖRVÉNYI TÉNYÁLLÁSOK

Sokan hajlamosak összekeverni az okirattal való visszaélést és a közokirat-hamisítás vétségét. Az okirattal való visszaélés akkor valósul meg, ha valaki egy másik ember okmányát ellopja, azt megsemmisíti, megrongálja vagy felhasználja. Okirattal való visszaélés az is, ha a közokiratot valamilyen jogtalan haszonszerzés céljából adják vagy veszik át. A közokirat-hamisítás ezzel szemben: ha valaki hozzáfér vagy elkészít egy más nevére szóló közokiratot, és azzal valamilyen visszaélést valósít meg.

a hamisítók elleni küzdelem már a hallgatók képzésénél megkezdődik. A tanszéken egy 40 milliós fejlesztés eredményeként útlevélkezelő fülke szolgálja majd a gyakorlati tudás átadását, de lehetőség nyílik a határforgalomban használatos technikai eszközök minősítésére is. Erre nagy szükség van, hiszen már a hamisítók számára is elérhető a legmodernebb, 3D-s lézergravírozásos technika, ezzel a módszerrel állítják elő az útleveleket és egyéb okmányokat. Czukor Gergely r. alezredes, az ORFK Határrendészeti Főosztály Dokumentációs Osztály vezetője a Rendészettudományi Karon tartott konferencián arra irányította rá a figyelmet: az Európában egyre fokozódó terrorveszély okán szükséges az okmányellenőrzésről beszélni, főleg amiatt, mert a profi hamisítványoknak köszönhetően igen alapos vizsgálatot követel egy ilyen dokumentum eredetiségének megállapítása. Az uniós határőrizeti szerv, a Frontex adatai szerint 2017-hez képest tavaly 22 százalékkal növekedett a határellenőrzéssel kapcsolatos közokirat-hamisítások száma – meghaladja a 29 ezret –, főként a migráció miatt. A bűncselekmények elkövetői köre is igen népes, eléri a 25 ezer főt. Emellett növekszik a különféle útvonalakon elkövetett hamisítások száma. Például a légi útvonalon 33 százalékos bővülést tapasztaltak a hatóságok, de beszédes adat áll rendelkezésre

a tengeri útvonalakon felfedett eseteket illetően is: az elkövetők több mint fele személyes okmányokkal jön át, ami azt jelenti, hogy valaki más érvényes okmányait használja fel az átkeléshez. Az ilyen esetek azért is hordoznak nagy kockázatot, mert ellenőrzésük nem tud megtörténni mindaddig, amíg nincs a hatóságok kezében megfelelő technikai segédlet mindehhez. Magyarországon évente körülbelül kétezer közokirat-hamisítás történik a határátlépésekkel kapcsolatban. Ebben nem történt érdemi változás az elmúlt években, hiszen az országból kilépő elkövetők aránya csökkent, a belépők pedig nőtt. Az esetek több mint a felében az útlevelek bélyegzőit hamisítják: ez a fajta csalás elsősorban a szerb és az ukrán határ felől érkezőkhöz köthető. Szintén jellemző eset a gépjárműokmányok hamisítása, amely elsősorban a műszaki érvényességének manipulációját jelenti. Uniós szinten a második legjellemzőbb elkövetői magatartásfajta az illegális migrációhoz köthető közokirat-hamisítás, amelyből tavaly több mint 1600 esetet fedeztek fel a hatóságok. A bűncselekmények visszaszorításában az Európai Unió is erőfeszítéseket tesz. A Frontex például külön okmányhamisítás elleni központot hozott létre. Az uniós határőrizeti ügynökség és az Interpol együttműködésének eredményeként

pedig az ellenőrző hatóságok számára született egy olyan dokumentum, amely az okmánybiztonság ellenőrzését segíti, és ezáltal gyorsítja az átléptetést. Szintén uniós erőfeszítés a hosszú időre visszanyúló terv: az okmányok egységesítése. A személyi igazolványokra vonatkozó standardizálás már folyamatban van, a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (ICAO) pedig nemrégiben az útlevelek biztonsági jegyeinek fejlesztésére tett ajánlásokat. A személyi igazolványok egységesítésével kapcsolatos kritériumoknak egyébként az új típusú magyar igazolványok már most megfelelnek. Szintén uniós erőfeszítések a fiktív okmányok büntetőjogi megítélésének megváltoztatására tett javaslatok. Bizonyos tagállamokban ugyanis nem tekintik bűncselekménynek az ilyen okmányokkal elkövetett visszaéléseket, határátlépéseket. Az Európa Tanács a jövőben változtatna ezen a gyakorlaton. Magyarországon 1995-ben jelentek meg az első lézergravírozott igazolványok: a rendőrigazolványok. A fejlődés azóta folyamatos: 1997-ben az útlevél-ellenőrző címke, 1998-ban pedig már a teljes útlevél készült ezzel a technológiával. 2006-ban jelent meg az e-útlevél, míg 2016-tól az elektronikus személyi igazolvány, utóbbi kettőnél is használják a lézergravírozott technológiát. A technika sokat fejlődött: önmagukban gravírozható papírok, új PVC-alapú megoldások jelentek meg. A gépek új típusú lézercsőveinek

segítségével és a nagyobb felbontásnak köszönhetően pedig ma már az ilyen módon készült okmányképek sokkal kontrasztosabbak, több árnyalatot adnak. A színes lézergravírozás az egyik olyan technika, amely a bűnözők számára is elérhetővé vált. 2007-ben ugyanis megjelentek az első kompakt eszközök, vagyis a laptopok. A fejlődést jól jelzi, hogy míg korábban két íróasztal méretű berendezéssel állították elő a lézergravírozott okmányokat, ma már egy kis laptop is elég ehhez. Ahogy Balla Zoltán nb. ezredes, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Szakértő Intézetének osztályvezetője fogalmaz: ezen eszközök megjelenése „depriválta”, azaz hátrányos helyzetbe kényszerítette a lézergravírozást, hiszen a kisebb kütyüket ma már bárki elérheti, a hamisítók is. Tekintve, hogy egy ilyen technikával készült okmány nagyjából hatezer euróba kerül, belátható, hogy egy hamisító egy darab igazolvány előállításával már behozza a szükséges eszközök árát. A szakember szerint a színes lézergravírozás előnye, hogy az összetett technológia miatt nehezebben megszerezhető a hamisítók számára, hátránya ugyanakkor az, hogy sok a meghibásodási és manipulálási lehetőség is, ráadásul drágán lehet megvásárolni, így viszont önálló megoldásként nem javasolt, esetleg az okmányokban lévő chipekben, a 2D-s vonalkódos adattárolásban vagy a másodlagos arcképek esetén. ●

A Magyarországon gyártott fegyverek műszaki adatai

CZ Bren 2

LŐSZER: 5,56 × 45 NATO/7,62 × 51 NATO
TÁRKAPACITÁS: 30 db szekrénytárban
TÖMEG: 2,86 (8"), 3,05 (11"), 3,25 (14") kg
FEGYVER HOSSZA: 8" – 490 / 677–725, 11" – 570 / 755–800,
14" – 650 / 833–877 mm
ELMÉLETI TŰZGYORSASÁG: 850 lövés/perc

CZ Scorpion EVO-3

LŐSZER: 9 × 19 mm Parabellum
TÁRKAPACITÁS: 10, 20, 30 db szekrénytárban
TÖMEG: 2,77 kg
FEGYVER HOSSZA: 670 mm
ELMÉLETI TŰZGYORSASÁG: 1150 lövés/perc

CZ P-07

LŐSZER: 9 × 19 mm
TÁRKAPACITÁS: 15 db
TÖMEG: 0,78 kg
FEGYVER HOSSZA: 285 mm

CZ P-09

LŐSZER: 9 × 19 mm
TÁRKAPACITÁS: 19, 21 db
TÖMEG: 0,86 kg
FEGYVER HOSSZA: 208 mm

Újjáéled a magyar hadiipar

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES, ZRÍNYI MÉDIA

Indul a magyar kézfegyvergyártás a kiskunfélegyházi gyárban, cseh licenc alapján készült P-07 és P-09 típusú pisztolyokra, Bren-2 gépkarabélyokra és Scorpion EVO-3 típusú géppisztolyokra cserélik le a rendvédelmi szervek, köztük a Magyar Honvédség fegyvereit. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatójával, Sebők Istvánnal a magyar fegyvergyártás ezen szegmensének történetét és jelenét vettük végig.

A magyar fegyvergyártásnak évszázados hagyománya van. Rögtön az elején érdemes tisztázni, hogy ebben az írásban „fegyvergyártás” címszó alatt elsősorban a kézfegyvereket értjük, hiszen a magyar fejlesztésű páncélozott járművek, lánctalpasok és mindenféle évszázados „csodamasina” számbavétele nemhogy egy rövid írást, de akár egy egész könyvet is megtöltene. Hosszú oldalakon keresztül lehetne írni az 1891. február 24-én, Budapesten alapított Fegyver- és Gépgyár Rt.-ről, amely 1965-ben vette fel a Fegyver- és Gázkészülékgyár nevet, és a Soroksári úton működött.

Talán ismerősebb lehet a FÉG elnevezés, amely központi szerepet játszott a hadsereg lőfegyverellátásában, hiszen egyebek mellett ott gyártották a legendás kalasnyikovokat, akár csak a magyarországi lakótelepi lakásokban még ma is használatos gázkonvektorokat. Az állami vállalatot később privatizálták, és miután 2004-ben számos exportpiacra fegyverkereskedelmi tilalmat rendeltek el, a FÉGARMY is csődbe ment. Szintén sokat lehetne beszélni az AK-család rettegett mordályairól, amely sokak katonaéveinek jól ismert típusa volt. Ám a magyar fegyvertörténetet nem itt kezdjük Sebők Istvánnal, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának oktatójával. A kiindulási pontunk az 1990-es évek elejének minőségi magyar fejlesztése: a hat változatból álló Gepárd-fegyvercsalád. Az egylövetű mesterlövész, az ismétlő mesterlövész, az öntöltő mesterlövész és öntöltő romboló, valamint az öntöltő nehéztromboló fegyverekből álló család tagjait, például a Földi Ferenc által tervezett M1-es típust a Magyar Honvédség 1991-ben rendszeresítette. A Magyar Néphadsereg utolsó nagy fegyverbeszerzési hulláma ugyanis 1985-ben lezárult, majd jött a rendszerváltás, közben a technika, köztük a kézfegyverek is egyre elavultabbá váltak. „A Gepárd-fegyvercsalád az új kihívásokra reagált” – szögezte le Sebők István. Megterveztek egy nappali, majd később éjszakai használatra szánt típust, amelynek később, a 2000-es években egyes jellemzői, például a lőszer és a picatinny szerelék már abszolút NATO-kompatibilisnek voltak tekinthetők. A picatinny sínnek olyan tartozékok, amelyek segítségével a fegyverre szerelhetők a különböző egységek, egyebek mellett a céltávcső. Még mindig a '90-es években járunk, amikor a hazai K + F újabb termékkel rukkolt elő az SZVD mesterlövészpuskájának kiváltására. Szép József tervezte a róla elnevezett mesterlövészpuskát, amelyet egyesek Kisgepárdnak hívnak, bár hivatalosan nem tagja a Gepárd-fegyvercsaládnak, amelyek tervezésében egyébként Szép Józsefnek is szerepe volt. A szintén NATO-egységes puskatöltényt kilőni képes Szép-puskából a gyártói háttér kis volumene miatt kevés készült: előzetesen az MH részéről 128 darabra volt igény, végül 40 darabot vásároltak. Közben párhuzamosan futott egy másik beszerzés is. A „magyar pénzből magyar fegyvert” vonal mellett amerikai pénzből, szövetségi feladatok ellátására 12 darab M4-es amerikai mesterlövészpuskát kapott a haderő – magyarázta a Haditechnikai Tanszék tanársegédje. A Gepárd alapesetben keleti típusú lőszerrel tüzelt, a nyugati missziók által támasztott kihívásokra később NATO-kompatibilis változatok is készültek, amelyekből hét darabot vásárolt a honvédség. Szó volt a típus továbbfejlesztéséről, több

fegyver beszerzéséről, de közbeszólt a gazdasági világválság, amelynek hatására törölték a programot. A magyar fegyvergyártás újjáéledésének csírái a 2010-es kormányváltáskor jelentek meg. A HHK oktatója 2013-ig testközelből tapasztalta meg a fejleményeket, amelyek arról szóltak, hogy jöjjön létre Magyarországon egyfajta fegyveralkatrész-gyártó bázis az Arzenál és a HM együttműködése »

A GEPÁRD-CSALÁD TAGJAI

- Gepárd M1 – 18 kg harci tömegű, egylövetű romboló mesterlövészpuska;
- Gepárd M2 – 18 kg harci tömegű, 10 töltényes csigatárral ellátott, teljes csőhosszúságú öntöltő puska;
- Gepárd M2A1 – 14 kg harci tömegű, 10 töltényes, légiszállítható öntöltő puska;
- Gepárd M2AV – 12 kg harci tömegű, 5 töltényes, személyvédő öntöltő puska;
- Gepárd M3 – 26 kg harci tömegű, 10 töltényes, öntöltő romboló puska;
- Elefánt – a Francia Idegenlégió Gepárdja;
- Gepárd M5 – 14 kg harci tömegű, 5 töltényes, mesterlövész ismétlő puska; az M1-es verzióhoz képest szétszerelhető, táskában szállítható;
- Gepárd M6, Hiúz – öntöltő személyvédő romboló puska.

eredményeként. Akkoriban még szó sem volt fegyvergyártásról, ez a gondolat 2-3 éve jelent meg. Akkor indultak el a tapogatózások a külföldi gyártók irányába, hogy a vonatkozó dokumentációk megszerzése után hazánkban is elindulhasson a fegyvergyártás. Bizonyos cégek, például a Glock elzárkózott a magyarországi üzemlétesítés gondolatától, elvégre nem akart konkurenciát teremteni az akkoriban megnyitott szlovákiai gyárának. Sebők István elmondása szerint egyébként a fegyvergyártás gondolata nem mostanában született meg, az még a FÉG megszűnésének eredményeként kifogyó központi alkatrészkészletek idejére tehető. Ezen gondolat napjainkban tetten érhető hozadéka, egyfajta minőségi lépés, hogy a Kiskunfélegyházán felépült gyárban licenctalapú gyártás kezdődik meg. Az, hogy ez az üzem mennyi fegyvert ad majd el külföldre, független az alkalmazótól, azaz mind-

Kránicz Roland, az HM Arzenál Zrt. vezérigazgatója jelképesen átadja a honvédség új fegyvereit Böröndi Gábornak, a Honvéd Vezérkar főnökhelyettesének

adhat majd otthont. A Haditechnikai Tanszék kutatója szerint mindenesetre a magyar lőszer-előállítás egyik lehetséges és persze gazdaságosan fenntartható útja a NATO-standardizált lőszer iránti igények irányába való elmozdulás, elvégre ennek lehet piacot találni a világ bármelyik pontján. Egyébként három ilyen típus van: az egyik a 9 mm-es pisztolylőszer, a másik a 7,62 mm-es puska, a harmadik az 5,56-os puska. A sajtóban megjelent típusokkal jól ismert fegyvereket cserélnek le a Magyar Honvédség és a Belügyminisztérium alá tartozó rendvédelmi szervek. A karabélyok közül például a kalasnyikovokat Bren-2 típusú gépkarabélyokra cserélik. A BM és a HM kis teljesítményű sorozatlövő géppisztolyait (például Uzi) Scorpion EVO-3 típusú géppisztolyokkal váltják fel. A pisztoly kategóriában pedig érkeznek a kisebb, P-07 típusok, amelyeket például pilóták kapnak, míg a nagyobb, P-09-es pisztolyok alaptípusok lesznek majd a honvédségnél és a rendőrségnél. Utóbbi két típus ugyan nem a legmodernebb változat, ám kifejezett kérés volt, hogy ezeket használhassák majd a katonák és a rendőrök. Hogy mikortól? A legfrissebb információk szerint az év második felében érkeznek az első, már használható darabok a próbagyártás keretében. Magyarországon egy vadonatúj gyárban, modern gépekkel készülnek majd a fegyverek. Már arról is vannak pletykák, hogy amennyiben elkészülnek a magyar specialitásokkal ellátott, itthoni igényeknek megfelelő verziói, a csehek akár százezer darabot is megvásárolhatnak belőle. ●

adhat majd otthont. A Haditechnikai Tanszék kutatója szerint mindenesetre a magyar lőszer-előállítás egyik lehetséges és persze gazdaságosan fenntartható útja a NATO-standardizált lőszer iránti igények irányába való elmozdulás, elvégre ennek lehet piacot találni a világ bármelyik pontján. Egyébként három ilyen típus van: az egyik a 9 mm-es pisztolylőszer, a másik a 7,62 mm-es puska, a harmadik az 5,56-os puska. A sajtóban megjelent típusokkal jól ismert fegyvereket cserélnek le a Magyar Honvédség és a Belügyminisztérium alá tartozó rendvédelmi szervek. A karabélyok közül például a kalasnyikovokat Bren-2 típusú gépkarabélyokra cserélik. A BM és a HM kis teljesítményű sorozatlövő géppisztolyait (például Uzi) Scorpion EVO-3 típusú géppisztolyokkal váltják fel. A pisztoly kategóriában pedig érkeznek a kisebb, P-07 típusok, amelyeket például pilóták kapnak, míg a nagyobb, P-09-es pisztolyok alaptípusok lesznek majd a honvédségnél és a rendőrségnél. Utóbbi két típus ugyan nem a legmodernebb változat, ám kifejezett kérés volt, hogy ezeket használhassák majd a katonák és a rendőrök. Hogy mikortól? A legfrissebb információk szerint az év második felében érkeznek az első, már használható darabok a próbagyártás keretében. Magyarországon egy vadonatúj gyárban, modern gépekkel készülnek majd a fegyverek. Már arról is vannak pletykák, hogy amennyiben elkészülnek a magyar specialitásokkal ellátott, itthoni igényeknek megfelelő verziói, a csehek akár százezer darabot is megvásárolhatnak belőle. ●

A vallás szerepe a politika alakításában

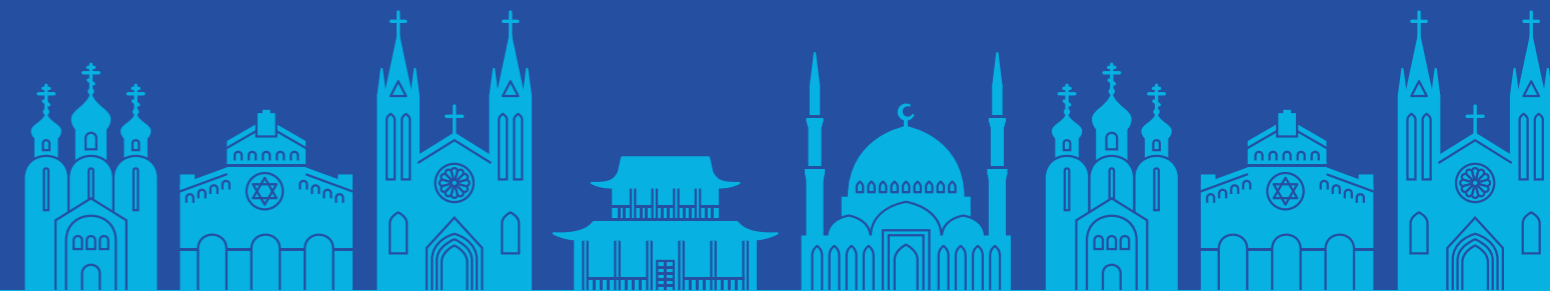
SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES, GETTY IMAGES

Az utóbbi évek tapasztalatai is azt igazolják, hogy a vallás egyre nagyobb szerepet játszik a politika alakításában – hangzott el a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) és az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete (AKKKI) második közös szervezésű konferenciáján. Az eseményen a közösségszerveződések európai és Európán kívüli eltérő formáiról tanácskoztak a résztvevők, így például szó volt a 2017-es katalán népszavazásról és az iraki kurd referendumról is. A tudományos konferencián további közös kutatásokra kötött együttműködési megállapodást az NKE és az AKKKI.

„Az európai kontinenst is elérő masszív migrációs hullám a keresztény kultúrát veszélyezteti” – mondta el előadásában Danes Ferenc. A Külgazdasági és Külügyminisztérium migrációs kihívások kezeléséért felelős helyettes államtitkára szerint a „keresztényüldözés” szó a multilaterális diplomáciában és globális szinteken is eltérő hatást kelt. Elhangzott, hogy az iszlám társadalmak még a legkisebb atrocitások esetében is szorosan összezárnak.

Koller Boglárka beszélt a nemzetállam utópiájáról, a nemzeti önrendelkezésről és az állami szuverenitás ellentmondásairól a nemzetközi politikában. A dékán szerint ezen fogalmakat nehéz pontosan meghatározni, hiszen különböző jelentéstartalmat foglalnak magukba. „Nemzet, nacionalizmus, állam. Mit is jelentenek ezek a szavak?” – tette fel a költői kérdést az előadó, aki szerint ez egy olyan pragmatika, amely

a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozók számára különösen fontos. Elhangzott, hogy a nemzetközi rendszert nem lehet statikusan nézni, amit a nemzeti önrendelkezés és az állami szuverenitás ellentmondásai igazolnak. Koller Boglárka előadásában szólt a 2017-es katalán függetlenségi népszavazásról is, amelynek során a választópolgárok több mint 90 százaléka a függetlenedésre voksolt. „Mind tudjuk, mi történt ezután, a spanyol kormány és az alkotmánybíróság is érvénytelennek tekintette a népszavazást” – tette hozzá. Elhangzott, hogy az eredmények nyilvánosságra hozatala után a tartományi vezetők fontosnak tartották megerősíteni, hogy a népszavazás a nemzeti önrendelkezés kinyilvánítása volt, amit majd a függetlenség kinyilatkoztatása követ. „A spanyol miniszterelnök persze úgy nyilatkozott, mintha meg sem történt volna a népszavazás, és provokációnak minősítette” – fogalmazott »

A katalán népszavazás a függetlenségpártiak elsőpró győzelmét hozta

a dékán. A helyzet politikai válsággá fajult, amelynek eredményeként a katalán vezető el is hagyta az országot. Koller Boglárka szerint ez remekül példázza a nemzeti önrendelkezés és szuverenitás problematikáját. A legfrissebb hírek szerint a katalánoknál már kicsit többen ellenzik a függetlenséget, a népesség pedig egyre megosztottabbá vált a kérdés kapcsán. Ez rámutat arra, hogy a nemzeti önrendelkezés és az állami szuverenitás az európai politika fókuszában van. A politika és a jog viszont eltérő nézeteket vall arról, hogy egy államnak mikor van joga ehhez. „Nem túlzás azt állítani, hogy az egész huszadik századi történelmet értelmezhetjük úgy, mint a nemzeti önrendelkezés és az állami szuverenitás ellentmondását” – hangsúlyozta Koller Boglárka. Elhangzott, hogy a nemzet és az állam határainak egybeesése a korábbi századokban sem valósult meg, és vetett fel megválaszolandó kérdéseket. A huszadik század történései is ezt igazolják.

Maróth Miklós előadásában egészen az ókorig ment vissza, hogy az addig elhangzottakhoz történeti háttérrel szolgáltasson. A férfi és a nő utódnemzés céljából társul, nem külön elhatározásból, hanem ösztönszerűen, akár a növények és

az állatok. „Arisztotelész szerint az emberi társadalom emberek társulásából jön létre, és a családon és a családból kifejlődő rokonságon alapul” – fejtette ki az AKKKI igazgatója. Véleménye szerint ez a logika más nemzeteknél is megtalálható. A későbbiekben kialakuló városállamok, politikai közösségek legfőbb célja minden tekintetben a közösség tagjainak együttes boldogulása. Őket részben a közös származás tudata, a közös kultúra, vallás tartotta össze. „Egy népnek tekintették a közösségben azokat, akiket a közös származástudat köt össze” – fogalmazott a Széchenyi-díjas akadémikus. Több társadalomból hozták létre a polgárok közösségét, ezáltal a törzsi szervezetek az állami irányításból kiszorultak. Rómában például i. e. 451-ben hirdették ki a Tizenkét táblás törvényeket, amelyek a római jog egyik legjelentősebb forrásai.

Az iszlám világ felé fordulva Maróth Miklós az úgynevezett medinai alkotmány szövegét emelte ki. „Az alkotmány tulajdonképpen egy szerződés Mohamed és a medinai zsidó törzsek között. Mohamed ugyanis megállt 622-ben kényszerűségből, és Jaszriba városába menekült, ahol több arab és zsidó törzs élt együtt. Mindenkinek megvolt a maga földje, állatállománya és

az ezekből származó megélhetése. Kivételt képeztek a különböző eredetű, tehát nem azonos származási tudattal rendelkező jövevények” – világított rá. A közösség népességének növekedése nem állt arányban a megművelhető területtel, ezért folytonos háborúskodásban éltek egymással. Bár a város a tömjénút mentén helyezkedett el, lakói az egymással vívott konfliktusaik miatt nem kapcsolódtak be a tranzitkereskedelembé. A belső béke helyreállításához készek voltak egy kívülről jövő „békebíró” elfogadására, aki új elvek alapján nyugalmat teremt, s életüket konszolidálja. Mohamed nemcsak a városon belüli viszályokat szüntette meg, hanem rendezte hívei és a medinai befogadók közötti viszonyt is. A medinai alkotmány teremtette meg előbb a muszlim közösség, majd a kialakuló iszlám birodalom alkotmányos kereteit. A szerződés révén létrehozott közösség alapvetően már vallási jellegűnek tekinthető, az iszlámra még át nem tért arabokkal és zsidókkal mint szövetségeseikkel számolt. Kezdetben Mohamed – a politikai és ideológiai együttélés reményében – jelentős engedményeket tett a zsidóknak, ezért a muszlim szertartásokba több zsidó elemet is beépített (az ima iránya Jeruzsálem felé, a szombat vallási ünnepnap, ásurá böjt). Miután azonban kísérletei a zsidók megnyerésére nem jártak sikerrel, eszmeileg és fegyveresen is ellenük fordult. Bár azt gondolnánk, hogy a törzsiség már nem jellemző az államokra, Egyiptomban például, ahol a törzsi kapcsolatok már az ókorban megszűntek, napjainkban azt értjük a fogalom alatt, hogy a köztársaság pozíciója családi belüggé vált. „Irakban, Líbiában és Jemenben még mindig jelen vannak a hagyományos törzsi kapcsolatok is” – mondta Maróth Miklós.

A 2017-es iraki kurdisztáni függetlenségi népszavazás

Ezen országok vezetői sok esetben a rokonságból válogatják össze a fontosabb pozíciókat betöltő személyeket.

Az iraki kurd népszavazás tanulságairól Nagyné Rózsa Erzsébet szólt a rendezvényen. „A kurdokat napjainkban az európai értelemben vett etnikai, de akár nemzeti kisebbségként is szokták emlegetni” – fejtette ki a Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomácia Tanszék oktatója. A szakember elmondta, hogy a népszavazáson 70 százalék feletti volt a részvételi arány, és ebből 93 százalék a függetlenség mellett tette le a voksát.

A tudományos konferencián a többi között szó volt még a vallás hatásáról a politikai gondolkodásra Kínában, a kereszténységről Kelet-Ázsiában, illetve a politikai iszlámról Iránban. A résztvevők előadásokat hallgathattak meg például az arab felsőbbrendűségről, valamint a szomáli etnikum helyzetéről a független Kenyában. ●

A konferencián együttműködési megállapodást kötött a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete. „Mi abban hiszünk, hogy azok a jó együttműködések, amelyek nem csupán papíron léteznek” – mondta el Koller Boglárka az együttműködés méltatásaként. A Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar dékánja szerint a két intézmény között már régóta szoros a kooperáció, amelynek számos tudományos eredménye is van. A dékán az együttműködéstől további közös kutatásokat és rendezvényeket vár. Maróth Miklós, az AKKKI igazgatója támogatja az NKE olyan kutatásait, amelyekhez az Avicenna Közel-Kelet Kutatások Intézete sajátos szakértelmével hozzá tud járulni.

VÍZ, BÉKE, FEJLŐDÉS

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A víz globális társadalmi, politikai és gazdasági szerepével kapcsolatos legújabb kihívásokba és az azokra adható lehetséges válaszokba nyerhettek bepillantást a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartott nemzetközi konferencia résztvevői. Az Áder János köztársasági elnök fővédnökségében megvalósuló, Víz, béke, fejlődés címmel tartott rendezvényen kollégái, barátai hetvenedik születésnapja alkalmából köszöntötték Szöllősi-Nagy András professzort, az NKE Víz tudományi Kar oktatóját.

Szellősi-Nagy András professzor részére Koltay András, az NKE rektora magántanári címet adományozott, amelyet Kovács Gábor rektorhelyettes és Bíró Tibor, a VTK dékánja adott át az ünnepségen. A kitüntetés oklevelének szövege így szól: „Az adományozott címmel oktatói és szakmai tevékenysége iránti nagybecsülésünket fejezzük ki. A hidrológia, az integrált vízgazdálkodás, a nemzetközi vízpolitika, a vízdiplomácia és a globális vízügyi felsőoktatás területén elért eredményei kiemelkedő jelentőségűek. Hatékony munkájával hozzájárult a víztudományok fejlődéséhez, a magyarországi vízbiztonság növeléséhez, öregbítve ezzel az Egyetem, különösen a Víz tudományi Kar elismertségét.” Szöllősi-Nagy András a Debreceni Egyetemnek (DE) is a díszdoktora. Ennek apropóján Tamás János, a DE Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar intézetvezetője is ajándékot és díszoklevelet adott át az ünnepeltnek.

A 2019-es budapesti Víz Világtalálkozó felvezető eseményén Kovács Gábor dandártábornok, az NKE oktatási rektorhelyettese elmondta, hogy a 2017 februárjában megalakult Víz tudományi Kar fennállása óta arra törekszik, hogy a környezettudatosság kérdése napirenden legyen az intézményben és az országban is. „Óriási a felelősségünk, hiszen a jövő nemzedékét képezzük. Egyetemi és társadalmi cél is a fenntartható fejlődés biztosítása a jövőben is” – hangsúlyozta Kovács Gábor, aki szerint az NKE élen jár az ilyen jellegű kutatásokban. A konferencián a határon átnyúló vízpolitikai kihívások mellett alapvető vízpolitikai problémákról tanácskoztak a résztvevők, akik előadásaikban nem a hagyományos, hidrológiai műszaki megközelítést alkalmazták, hanem más tudományágak fogalomkészletét és módszertanát felhasználva prezentáltak. Az előadások közös sajátossága az innováció és az a törekvés volt, hogy újszerű megoldásokkal segítsék elő a víz védelmét, fenntartható használatát.

Gubányi András szerint a folyami és ártéri élővilág rehabilitációja, az árterek helyreállításának modellezése szoros összefüggésben van a vízzel való gazdálkodással. „A tájökölógiai modellezés alapvető kérdése az időbeli folyamatok leírása” – fejtette ki a Magyar Természettudományi Múzeum főmuzeológusa. „Szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az országnak van egy olyan térsége, nevezetesen a Szigetköz, ahol rengeteg vizsgálatot lehet folytatni, és így számos tudományos ismeret halmozódott fel” – mondta a szakember.

Honti Márk előadásában a víztudomány és a közigazgatás kapcsolatára helyezte a hangsúlyt: a fenntartható vízgazdálkodás érdekében használható IT-alapú döntéstámogatási eszközök alkalmazási lehetőségeit mutatta be. Az MTA kutatója úgy véli, hogy a döntéshozatalban egyre jelentősebb a számítástechnikai eszközök, a modellek, a mesterséges intelligencia és a térinformatikai rendszerek szerepe. Előadásában egy esettanulmánnyal illusztrálta a többszemponutú döntéselemzés gyakorlati megvalósulását.

Ungvári Gábor előadásában a közgazdaságtannak a víz szándékában való alkalmazkodási eszközeire tért ki. A Regionális Energiagazdálkodási Kutatóközpont kutató főmunkatársa elmondta, hogy a közgazdaságtan az erőforráskorlátokhoz való alkalmazkodásról szól. Arról, hogy egy közösség hogyan tudja elérni, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokból »

a legtöbbet tudja kihozni. „A víz mint szükös készlet kérdésében kénytelenek vagyunk a víz kezeléséhez annak értéket adni, olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek felfedik a víz értékét, hogy döntéseket tudjunk hozni” – hangsúlyozta, majd hozzátette: az értékfeltárás nélkül nem tudunk közgazdaságtanilag kielégítő megoldásokat alkalmazni.

Az európai határon átnyúló vízügyi együttműködés intézményrendszerének lehetséges irányairól, a konfliktus megelőzéséről tartott előadást Baranyai Gábor. Az NKE VTK Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézetének igazgatója elmondta: bár úgy gondolnánk, Európában minden rendben van a vízügyi együttműködés terén, mégis jelentős kockázatok vannak.

Mint mondta, az Európai Uniót nagy fokú politikai komplexitás jellemzi: a határokkal osztott felszín alatti víztestek, nemzetközi folyók száma legalább hetven, és az EU-tagországok területének 60 százaléka határokkal osztott vízgyűjtőn található. „Politikailag komplex, sok országnak kellene kicsi és töredezett víztesttel működni” – állapította meg, s hozzátette, az EU vízjogi politikai együttműködés sajátossága, hogy a hidrológiai komplexitása alacsony.

A rendezvényen hetvenedik születésnapja alkalmából köszöntötték kollégái, barátai Szöllösi-Nagy András professzort, az NKE Víz tudományi Kar oktatóját. „A tiszteletre rendezett konferencia címe is összefoglalja azt az életpályát, amelyet hazánk és a világ vízügyéért tettél!” – szölte Hoffmann Imre a hetvenedik születésnapját ünneplő professzorhoz. „A víz összekapcsol, nem pedig szétválaszt” – idézte méltatásban a Belügyminisztérium helyettes államtitkára a professzor szavait.

„Szöllösi-Nagy András előadásai formálisan a vízről szólnak, de a történet mindig rólunk szól, az életünkről, a jólétről, a lehetséges fejlődési irányokról, a biztonságról és a túlélésről” – fogalmazott Kőrösi Csaba. A Köztársasági Elnöki Hivatal igazgatója szerint a professzor mindig tudta, hol tartunk éppen a fejlődésben, és merre kell tartani a jövőben. „Nem az évek

számítanak az életedben, hanem az élet az éveidben” – hangsúlyozta a szakember.

„András, büszkék vagyunk rád!” – mondta Szilágyi Lajos, aki szerint a professzor életútját áttekinteni még címszavakban is lehetetlen feladat lenne, ezért néhány mozzanatot elevenített fel méltatásában. A Magyar Hidrológiai Társaság elnöke szerint Szöllösi-Nagy András egész élete a rendezvény mottójául is szolgáló víz, béke és fejlődés szolgálatában állt.

„Lelkes, szenvedélyes, örökké reménykedő ember, aki megihlet másokat, és mindig mindenkinek segíteni akar” – így jellemezte a professzort Léna Salamé jogász-mediátor, aki az UNESCO szervezetében dolgozott együtt az ünnepelttel.

Szöllösi-Nagy András köszönetét fejezte ki mindenkinek, aki rész vett az eseményen, majd saját élményeit osztotta meg a közönséggel a többi között az UNESCO-ban eltöltött éveiről, amelynek során a nemzetközi szervezet egyik főigazgató-helyettese és programvezetője is volt. A Víz Világtanács egyik alapítója elmondta: örül annak, hogy a Víz tudományi Kar az NKE-hez került, és így olyan mérnököket képezhetnek, akik interdiszciplináris tudással rendelkeznek. „A karnak nagy lehetőség, hogy olyan vízügyi szakembereket képezhetünk a vízügyi ágazatnak és a nemzetnek, akik rendelkeznek a vízjoghoz és a vízzociológiához kapcsolódó tudás mellett az államigazgatással és a kormányzással kapcsolatos információkkal is” – fogalmazott a professzor. Beszédében utalt arra, hogy a jövőben az intézménynek is egyre nagyobb figyelmet kell fordítania a digitális vízgazdálkodásra. „A vízbe való beruházás generációkon keresztül manifesztálódik, ez egy kulturális folyamat” – tette hozzá Szöllösi-Nagy András, aki szerint amennyiben az emberiségnek sikerül elkerülnie a nukleáris háborút, úgy a következő kérdés, amire választ kell találniuk, a vízhez fog kapcsolódni.

Bíró Tibor, az NKE Víz tudományi Kar dékánja a kar ajándékát átadva kívánt boldog születésnapot Szöllösi-Nagy András professzornak. ●

Az új technológiák a demokráciára is hatnak

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az információs technológia rohamos fejlődése számos új kihívást jelent mindazon kutatók számára is, akik a társadalmi folyamatokat, azok változásait vizsgálják. Különösen aktuális kérdés, hogy a digitális forradalom termékei, mint például a közösségi médiafelületek milyen hatással vannak a demokratikus diskurzusra. A témáról Török Bernáttal, az NKE Információs Társadalom Kutatóintézet vezetőjével beszélgettünk.

● **Az Eötvös József Kutatóközpont részeként alakult meg néhány hónapja az Információs Társadalom Kutatóintézet. Mi hívta életre ezt az új szervezeti egységet?**

Először is érdemes tisztázni, hogy mit is értünk az információs társadalom kutatása alatt. A mi megközelítésünkben azok a tudományos vizsgálódások tartoznak ide, amelyek a digitális kultúra jelenségeit járják körül abból a szempontból, hogy milyen hatással vannak az emberre és a társadalomra. A technológia, a társadalom és a jog metszéspontjait vizsgáljuk. Versenyelőnyt jelent egy kutatóműhely számára, ha a saját berkein belül képes komplexitásukban megragadni az új kihívásokat. Példának hozhatnám a szűkebb szakmai területemet, a szólásszabadság problémakörét, amely ma már annyira szervesen illeszkedik az új infokommunikációs technológiák és platformok által felvetett kérdések közé, hogy nem is vizsgálható a szerzői jogi, versenyjogi vagy adatvédelmi aspektusok megértése nélkül. De beszélhetünk a mesterséges intelligencia különféle alkalmazásairól is, amelyek egyre inkább átszövik társadalmainkat, és nagyon összetett hatással vannak életünkre. Arra törekszünk tehát, hogy az információs társadalom jelenségeit minél sokoldalúban vegyük górcső alá. A szabályozási kérdések a munkánk

homlokterében állnak, de ez messze nem jelentheti a jogi megközelítés kizárólagosságát.

● **Mennyire tekinthető unikálisnak a kutatóintézet profilja?** Egy, a nyugati egyetemi világban egyre inkább bevett modellt követtünk a kutatóintézet létrehozásakor. Az Egyesült Államokban kutatva én is megismerkedtem egy olyan információs társadalmi kutatócsoport munkájával, amely a különböző szakértelmek tárházát felölelve nagyon sikeresen működik. Ott tapasztaltam meg, milyen hatékonyan tud reagálni egy ilyen műhely a technológiai fejlődés által felvetett újabb és újabb jelenségekre. Az NKE tehát egy előreutató trendbe illeszkedik, amikor önálló kutatóintézetet dedikál a témának, és az ebben rejlő lehetőségeket a nemzetközi kapcsolataink alakításakor is ki kell aknáznunk. Pontosan tudom ugyanakkor, hogy már eddig is folytak értékes kutatások ezen a területen, egyik első dolgom éppen ezért az egyetemen belüli szakmai kapcsolatok felvétele volt. A teljesség igénye nélkül idesorolom például a kibertársadalmi kutatásokat, amely terület számomra is örömteli módon egy önálló kutatóintézetet kap majd a jövőben. De a Digitális Jólét Program is nagyon sok olyan projektet hozott az egyetemre, amelyet figyelembe kell venni a munkánk során. Az NKE-nek továbbá eddig is voltak olyan »

partnerei, akik nagyon elkötelezettek ezen a területen, például a Magyar Zoltán E-közigazgatástudományi Egyesület, akikkel szintén felvettük a kapcsolatot. Meggyőződés, hogy minél sokszínűbb tapasztalat és tudás jelenik meg a munkánkban, annál sikeresebbek lehetünk.

● **A komplexitásra való törekvés mellett mi az, ami igazán jellemzi majd ezeket a kutatásokat?**

Ezen a területen, éppen a kérdések eddig említett gazdagsága miatt különösen fontos, hogy pontosan mire fókuszálva végezzük a munkánkat. Kutatóintézetünknek van egy nagyon világos „tájékozása”: mindenekelőtt azt vizsgáljuk, hogy az infokommunikációs szolgáltatásoknak és az új technológiáknak milyen hatása van a társadalmi életünkre, demokráciánkra. A szemünk előtt zajlik ugyanis, ahogy ezek az új eszközök átalakítják az emberi kapcsolatainkat, közösségi életünket és a demokratikus nyilvánosságunkat is. Elég komoly tétje van tehát annak, mennyire értjük meg működésüket és hatásukat. Húsba vágó kérdések ezek egy alkotmányjogász számára, ezért is vállaltam nagy örömmel a feladatot.

● **Például az úgynevezett álhírek egyre rohamosabb terjedése, amelyek ma már szinte minden választási kampányban, de a mindennapjainkban is jelen vannak.**

Az álhírek jelensége, illetve az, hogy milyen hatással vannak a demokratikus diskurzusra, az egyik első kutatási projektünk lett. Ez jó példa arra, hogy olyan témákkal is foglalkozunk, amelyek kifejezetten érintik és érdeklik a közvéleményt is. A kutatásainkkal ezért nemcsak tudományos eredményeket szeretnénk letenni az asztalra, hanem kicsit tematizálni is szeretnénk az ezekről a kérdésekről folyó társadalmi párbeszédet.

● **A közösségi média szerepének és hatásainak vizsgálata mennyire lesz előtérben a munkájuk során?**

Nagyon. Ez nem is lehet másként, mivel ez a kérdéskör a nyilvánosságot és a jogalkotókat is egyre jobban foglalkoztatja az egész világon. Az internetes platformok társadalmi szerepe általában véve is izgalmas téma. Nem véletlen, hogy két tavaszi workshopunk is kapcsolatban állt vele: az egyik adatvédelmi és versenyjogi, a másik szerzői jogi és hírmédiás összefüggéseket tárgyalt. De már most, a működésünk kezdetén jól látható, hogy lesznek más kiemelt csomópontjai is a kutatásainknak. Ilyennek látom a mesterséges intelligencia sokféle alkalmazásának emberre és társadalomra gyakorolt hatását. Személyesen is az egyik legizgalmasabb kutatói kérdésnek az algoritmusok helyének megtalálását, illetve az ember és a robot megkülönböztetésének a megőrzését tartom. Az előbbi témára is utalva: a közösségi média világában a moderálást nagyrészt algoritmusok végzik, de egyre nagyobb szerepe van az algoritmusoknak például az állásinterjúknál vagy a hitelkihelyezéseknél is. Az Egyesült Államokban pedig

már legfelsőbb bírósági döntés van arról, hogy a büntetőbíró a bűnismétlés kockázatának megítélésekor figyelembe veheti egy algoritmus értékelését a vádlottról. Vizsgálni kell ugyanakkor, hogy miben és mennyire támaszkodhatunk egy algoritmus döntésére. A válasz nem lehet más, mint hogy megvannak ennek a maga korlátai. Ma már például robotok posztolnak, algoritmusok öntik az információkat a demokratikus nyilvánosságra, holott engem kutatóként és magánemberként is az érdekel elsődlegesen, hogy annak a másik embernek mi a véleménye, akinek a személyes életére a demokratikus párbeszédünk vagy közös döntésünk ugyanolyan hatással van, mint az enyémmre.

● **Milyen remény van arra, hogy ezeket a kérdéseket megnyugtató módon lehet szabályozni?**

A kérdés kettős. Ami a leendő szabályok tartalmát illeti, szerintem még mindig egy megértési folyamatban vagyunk benne. Társadalomtudományi kutatások, mérések bizonyítják, hogy az emberiség soha nem ment keresztül ilyen intenzív kulturális változáson ennyire rövid idő alatt, mint az információs technológia világában. De előbb-utóbb kikristályosodnak a dolgok, és a megfelelő módon szabályozni fogjuk a folyamatokat. Ilyen értelemben én tehát optimista vagyok, sokkal nagyobb gondnak érzem, ha a jogalkotók kapkodva kezdenének vagdalkozni anélkül, hogy megértenék, mit is szabályoznak igazából. Ami pedig már a szabályozás módját, lehetőségét illeti, az internet megjelenésével erős volt az a tábor, amely azt hirdette, hogy az online világban a szabályozás, különösen a nemzeti jogalkotó fellépése eszékeltelen. Ma már szerintem világos, hogy ez nem igaz. A szabályozások szerepe megkerülhetetlen, ráadásul létezik nemzeti online tér is, amelyet bár nem határol körül fizikai államhatár, attól még tere az állami cselekvésnek. Nem becslném tehát le a nemzeti szabályozások szerepét, ugyanakkor azt is gondolom, hogy ezen a nagyon globalizált, nemzetközi óriáscégek által uralt területen hazánk az Európai Unió közös fellépésével gyakorolhat valódi hatást a folyamatokra. Egyrészt látható, hogy az uniós szintű normák (a GDPR-tól a szerzői jogi irányelven át a feledéshez való jogig) megkerülhetetlenek, és a legnagyobb szereplőket is reagálásra, alkalmazkodásra készítetik. Másrészt az is egyértelmű, hogy a politikai viták ellenére létezik közös európai alap, amelyre építhetünk: az emberi személyiség és a magánélet védelme olyan értékek, amelyeket a legvilágosabban Európa tűz a zászlajára.

● **A szólásszabadságról egy önálló könyve is megjelent. Hogyan állunk ezzel a kérdéssel Európában és Magyarországon?**

Olyan kort élünk, amelyben csak kapkodjuk a fejünket, annyi minden alakul át és kérdőjeleződik meg körülöttünk. Így van ez az alkotmányjog világában is. De ami a szólásszabadságot illeti, világosan kell fogalmazni: a szólásszabadság nem bizonyos

típusú vagy ideológiájú demokráciához kötődő érték, hanem bármilyen valódi demokrácia kiindulási alapja. Ha tehát közös a meggyőződésünk, hogy demokráciában akarunk élni, akkor bár vitatkozhatunk ideológiai különbségeink mentén, a szólásszabadságot közös kincsként kell óvnunk. A könyvem is erről szól: nincs demokrácia széles körű véleménynyilvánítás nélkül. Közben persze választ kell találnunk az újabb kihívásokra, különösen arra, hogy az infokommunikációs szolgáltatások döntően alakítják át a demokratikus nyilvánosságot. De én a kockázatok és vadhajtások láttán is azt mondom, hogy az új online platformok nagy lehetőséget is jelentenek a szólásszabadság számára.

● **Sokak szerint az online médiafelületek, közösségi oldalak a nyilvánosság biztosításának különösen fontos eszközei azokban a társadalmakban, ahol a kormányzat erősebben próbálja befolyásolni a médiapiaci szereplőket, ahol a sajtószabadság is veszélybe kerülhet.**

Ez kétségtelenül így van, és azért is nagyon fontos, mert a kormányok különböző szabályozási és piacbefolyásoló megoldásaikkal minél nagyobb hatást próbálnak gyakorolni a sajtóra. A jogalkotói lépések egy pontig igazolhatók, de ha arra megy ki a játék, hogy a nem tetsző vélemények körül elfogyjon a levegő, akkor az már nem fogadható el. Az online világ ezeket a helyzeteket valamilyen szintig képes relativizálni. Az új platformok abból a szempontból is lehetőséget jelentenek, hogy a hagyományos média sokszor kudarcot vall a kapuőrszerep kívánatos, vagyis a közvitában való részvételt és a sokszínűséget támogató gyakorlatában. Egyre jobban látszik ugyanakkor az is, hogy ez a lehetőség komoly kártevésbe fordulhat, ha bizonyos kereteket nem fixálunk. Hiába beszélünk magánpiaci szereplőkről, a befolyásuk olyan jelentős lett a társadalmi párbeszédre, hogy a közösségi szabályaik megfogalmazásakor és érvényesítésekor már nem járhatnak el szabad belátásuk szerint.

● **Milyen jövőt vizionál az információs társadalom lehetséges változásaival kapcsolatban a következő évekre, évtizedekre?**

A technológiai fejlődés izgalmasan kétségkívül nagy a kísértés, hogy futurisztikus víziókba bocsátkozzunk. Én ezt mégis

meghagynám a sci-fiknek, mert fontos tapasztalatnak látom, hogy a spekulatív jövőbe tekintés – mint mindig – elvonja a figyelmet a valódi kérdésről, a jelen helyzet megértéséről. Hadd mondjak egy példát: a robotok jövőbeli képességeiről szóló fantáziálás elhomályosítja annak tisztázását, hogy valójában mire képes jelenleg a mesterséges intelligencia, és hol vannak a határai. Márpedig ez a lényeg. Az algoritmusok intelligensnek tűnő eredményekre tudnak jutni – ami fantasztikus lehetőség –, de ezt valódi emberi intelligencia nélkül teszik. Az algoritmus az algoritmus, az ember pedig ember. Ha valamit mégis kívánnék magunknak az előttünk álló időszakra, az az, hogy ezt az igazságot sose tévesszük szem elől. ●

Török Bernát

Kedvenc könyv • Szent Ágoston: Vallomások
Kedvenc film • Ponyvaregény, Az ötödik pecsét
Kedvenc zene • Queen
Hobbi • foci, kártya, kirándulás

névjegy

Jönnek a robotok, változnak a munkahelyek

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: GETTY IMAGES, FOTOLIA

A legújabb tanulmányok szerint 2030-ra az Európai Unióban kétmillió munkahely szűnhet meg az automatizáció, a robotok megjelenésének köszönhetően. A kutatók szerint a robotok alkalmazása a munkában a termelékenységre és a gazdasági növekedésre is pozitív hatással lesz, ugyanakkor az alacsonyabban képzett emberek munkáját veszik el nagy valószínűséggel, ez pedig nagyobb jövedelmi különbségekhez vezethet a világban. Ma az úgynevezett hálózati társadalomnak csak az lehet a tagja, aki rendelkezik digitális kompetenciával, ám ezeknek az elsajátítása és a készségszintek növelése nem tud lépést tartani a technológiai fejlődés ütemével. Molnár Szilárddal, a Magyar Zoltán E-közigazgatástudományi Egyesület elnökével arról beszélgettünk, hogy milyen változások prognosztizálhatók a munkaerőpiacon a digitális forradalom hatására.

„Tévedünk, ha úgy gondoljuk, hogy a mesterséges intelligencia, a nagy adattömegek, az algoritmusok, a szintetikus biológia vagy a gyártási folyamatokat teljesen felforgató 3D nyomtatók mindent átalakító hatása az eddig megszokott mintázatot fogja követni” – hangsúlyozza előzetesen Molnár Szilárd. A szakember szerint a negyedik ipari forradalom hatással van a készségekre, a feladatokra és a munkahelyekre, így egyre nagyobb aggodalomra ad okot, hogy mind a változó foglalkozások, mind a tehetséghiány hatással lesz az üzleti dinamizmusra és a társadalmi kohézióra. „A mostani átmenet sem lesz problémamentes, a piac most sem tudja megoldani a felmerülő problémákat, elég, ha a növekvő szegénységre, a középérték meggyengülésére, az egyesült államokbeli nagyvárosokban megfigyelhető dzsentrifkációra gondolunk, így az államokra, kormányokra a közeljövőben megint csak kitüntetett szerep fog várni” – emelte ki. Az előre nem látható társadalmi, gazdasági következmények ma már óvatosságra intik a kormányzatokat, nemzetközi szervezeteket. A digitális technológiák oly mértékű és átfogó integrációját látjuk, amely alapján kijelenthető, az Ipar 4.0 már inkább egy paradigma, mint pusztán technológia. Ehhez kell idomulnia a piaci szereplők új típusú üzleti modelljeinek és folyamatainak, a kormányzatok szabályozói tevékenységének, az oktatás új funkcióinak. „A technológiák kapcsán az egyik legnagyobb problémát pillanatnyilag abban látom, hogy úgy viszonyulunk ezekhez az eszközökhöz, mint egy feketedobozhoz. Kitalálunk valami új technológiát, ezt bedobjuk a társadalomba, és egyszerűen nem tudjuk, hogy az mit fog csinálni velünk” – fogalmaz Molnár Szilárd. Az iPod megjelenése elpusztította a CD-t, az internet világa pedig szinte évek alatt átalakította az egész zeneipart, annak gazdasági működési modelljét, a zenéhez mint kulturális értékhez való hozzájutás, megosztás kultúráját. Nem szenteltünk különösebb figyelmet a nagy átalakulás disruptív, romboló hatásának, költségeinek. „A digitalizáció, automatizáció, a mesterséges intelligencia óriási hatással van a munkaerőpiacra, a munka világának átalakulására” – hangsúlyozta. Ezek a technológiák egy olyan

„átcsapási pont” előtt állnak, amely ha bekövetkezik, óriási változások várhatók. Sokan azonban még nem hisznek abban, hogy ez megváltoztatja majd az életüket, ugyanakkor a kutatások többsége azt jósolja, hogy az említett technológiák egy sokkal kisebb munkaerő-igényű gazdaságot fognak kialakítani pár éven belül. Az adatok azt mutatják, hogy ma a vállalatok tizedannyi munkavállalóval érik el ugyanazt a bevételt, mint 25 éve. Robotokkal az élő munkaköltségre fordított összeg 90 százalékkal tud csökkenni, azaz az alacsony munkabért kínáló országok el fogják veszíteni versenyképességüket, ha nem készülnek fel erre az időszakra. Molnár Szilárd elmondta, közgazdászok sora becsülte meg, hogy a jelenleg foglalkoztatottak közel 15–40 százalékanak munkahelyét el fogja venni egy számítógép, egy szoftver a következő években. Az emberek kétségbeesve nézik azokat az egyébként remek webhelyeket, amelyek tucatnyi jó kérdéssel megjósolják, hogy a saját szakmájukat mennyire érintik a robotok, az automatizáció. „Én úgy látom, hogy az automatizáció nem fog hirtelen teljes szakmákat, munkaköröket megszüntetni. Sokkal inkább arról van szó, hogy egy-egy résztevékenység esetében megjelenik egy algoritmus, egy robot, amivel az embereknek meg kell tanulniuk együttműködni, együtt dolgozni” – vélekedett. Magyarország pár évtizede egy mezőgazdasági jellegű ország volt, ma az ágazat körülbelül 4 százalékot foglalkoztat. Az Ipar 4.0 megoldásai, a dolgok internete, a drónok, a nagy adattömegeken alapuló döntéshozatali algoritmusok is átalakítják az egyes szektorokat, de erre az átalakulásra tekinthetünk úgy is, mint nyertes-nyertes szituációra, ahol az emberek társadalmi mobilitása növekszik azzal, hogy mindenki egy kicsit magasabb szintű tudást szerez, magasabb bérért tölt be új munkaköröket, modernebb készséget igénylő feladatokat lát el. A technológiai fejlődés oly méreteket öltött, hogy gyakorlatilag bármilyen tevékenység, tehát a nem rutin kognitív munkakörök is automatizálhatók. „Jogászok, bírók, »

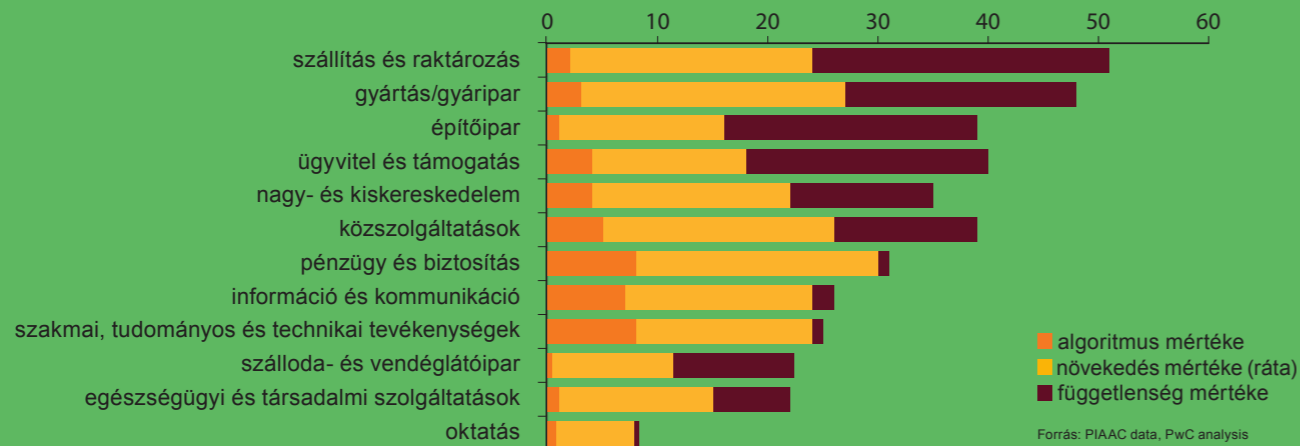
Az Amazon központi raktárában robotok szállítják a megrendelt terméket

20 MILLIÓ MUNKAHELY TŰNIK EL A KÖVETKEZŐ 10 ÉVBEN

Az Oxford Economics friss tanulmánya szerint 2030-ra 20 millió munkahely tűnik el a világon, a legveszélyeztetettebb munkavállalók a feldolgozóiparban dolgoznak. A következő 11 évben 14 millió robotot állíthatnak munkába, egyedül Kínában. Beszédesebb adat, hogy az elmúlt két évtizedben a használatban lévő robotok száma triplázódott, elérve a 2,25 milliót. A kutatók kitértek arra is, hogy ha az alapforgatókönyvtől eltérően a munkába állított robotok száma 30 százalékkal magasabb lenne 2030-ra, az abban az évben 5,3 százalékos növekedést adna hozzá a globális GDP-hez. Ez azt jelenti, hogy 2030-ra 4900 milliárd dollárral nőne a globális gazdaság, amely növekedés nagyobb, mint például Németország gazdaságának mérete. A tanulmány alapján minden harmadik robotot Kínában állítják munkába, 2030-ra a becslések szerint 1,5 millió munkahely tűnik el az USA-ban a robotok miatt, míg Kínában ugyanez a szám várhatóan meghaladja a 11 milliót. Az EU-tagállamok esetében pedig 2 millió munkahely szűnhet meg az automatizáció miatt.

EZEKET A MUNKAHELYEKET VESZÉLYEZTETI LEGJOBBAN AZ AUTOMATIZÁLÁS

újságírók, radiológus orvosok munkáját tudják ma már elvégezni mesterséges intelligenciára épülő algoritmusok” – mondta.

Félnünk kell-e tehát attól, hogy az automatizálás révén a robotok elveszik a munkahelyünket? Molnár Szilárd úgy véli, a tendencia egyértelmű: a vállalatok egyre inkább csak úgy tudják túlélni a recessziókat, ha a drága élőmunkát kiváltják valamilyen olcsóbb technológiával. A 2008-as nagy gazdasági világválság után a rutinszerűen végezhető munkák gyakorlatilag összeomlottak. Ami meglepő, hogy azóta sem tudtak ezek a feladatok visszajönni a munkaerőpiacra, és úgy tűnik, nem is fognak, ugyanis a vállalatok az azóta is ismétlődő kisebb recessziókon a technológia segítségével próbálnak úrrá lenni. Mindez arra utal, hogy a cégek az automatizált vagy könnyebben kiszervezhető feladatok leépítésével kezdték el kezelni a kisebb-nagyobb válságokat. „A jó kérdés nem az, hogy elveszik vagy nem veszik el a munkánkat a robotok – mert ez már eldőlni látszik –, hanem az, hogyan tudunk mellettük foglalkoztathatók maradni. Ezért hárul óriási felelősség az oktatási rendszerre, az államra, a piaci szereplőkre, hiszen rajtuk múlik, hogy engedik-e az automatizációt oly mértékben elterjedni, hogy az a szegénységet fogja előidézni és erősíteni, nem pedig a társadalmi integrációt” – hívta fel rá a figyelmet a szakember.

A Magyar Yoltán E-közigazgatástudományi Egyesület elnöke szerint azt kell megértenünk, hogy az internet, a mesterséges intelligencia korában az olyan alapkészségekben, mint például az olvasás vagy a számolás, a gépek sokkal jobban teljesítenek. A PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies – Nemzetközi Felnőtt Képesség- és Kompetenciamérési Program) által meghatározott ötfokú

skálán, amely a felnőtt lakosság olvasási készségi szintjeit határozza meg, a mesterséges intelligenciák jelenleg valamivel a harmadik szint felett teljesítenek. „Ez nagyon egyszerűen azt jelenti, hogy akik e szint alatt teljesítenek, azok feladatait egy algoritmus nagyon nagy valószínűséggel átveszi. Azokat az új készségeket kell megtalálni és oktatni, amelyekkel a gépek nem tudnak versenyre kelni: elemző gondolkodás, kísérletezés, kreativitás, kritikai gondolkodás, komplex problémamegoldás, szociális intelligencia, kezdeményező-készség” – hangsúlyozza Molnár Szilárd, aki szerint ezeket a készségeket értelmetlen szakmákra lebontani. A most iskolapadban ülő fiatalokat olyan munkakörök betöltésére kell oktatni, amelyeknek 65 százaléka ma még nem is létezik.

A változásokban egyébként nehéz tendenciát kimutatni. 2016-ban az Amazon 30 ezerről 45 ezerre növelte szállítási, raktározási robotjainak számát. „Az elemzők jelezték, hogy ez jelentős számú munkahelyvesztéshez fog vezetni a cégnél. Ezzel szemben több mint száz ezer új munkahely jött létre a következő 18 hónapban. De számtalan olyan példát hozhatok, ahol nem ezt tapasztaljuk: például a mai tőzsdéken már elsősorban nem humán brókerek, hanem számítógépek, szoftverek kereskednek, a világ pénzügyi tranzakcióinak több mint 70 százaléka számítógépeken keresztül történik” – mondta a szakértő. Molnár Szilárd szerint ahhoz, hogy a munkavállalók továbbra is foglalkoztathatók legyenek, szükségük van a készségeik újraértékelésére és frissítésére. „Az alapfokú oktatásban nyújtott alapvető készségek, kompetenciák újragondolása persze elindult, például Észtországban és Finnországban a nemzeti alaptanterv részét képezik az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos alapkészségek, de az egyes országok nagyon különböző érettségi szinten állnak” – fogalmazott lapunknak az egyesületi elnök. ●

Háború szélén Irán és Amerika

SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: SKYNEWS, REUTERS

Július elejére szinte háborús helyzet alakult ki az Egyesült Államok és Irán között, akik kapcsolata már négy évtizede igen feszültnek mondható. A konfliktus felerősödéséhez nagyban hozzájárult Donald Trump amerikai elnök év eleji bejelentése, amely szerint az USA kilép a 2015-ös, még az Obama-adminisztráció alatt kötött nukleáris keretmegállapodásból. Az amerikai–iráni kapcsolatok múltját, a két nagyhatalom közötti politikai játszmát, az ismételten bevezetett szankciók hatását és a konfliktus jelenlegi állását a Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatóival, Nagyné Rózsa Erzsébettel és Magyarics Tamással jártuk körül.

A közel-keleti térség az egyik olyan konfliktusgóc, amelynek folyamatai nemcsak a régió többi országát érintik, hanem globális hatásuk is van a világpolitikára. Irán és az Egyesült Államok viszonya az 1979-es iráni forradalmat követően romlott meg, úgy tűnik, véglegesen. „Nincs közöttük közvetlen diplomáciai kapcsolat” – jegyezte meg N. Rózsa Erzsébet, a NETK egyetemi docense. A feszültség másik fő oka Irán nukleáris infrastruktúrájának fejlesztésében keresendő. A 2000-es évek elején ugyanis felmerült annak lehetősége,

hogy a fejlesztések segítségével akár saját nukleáris fegyverhez is juthat a közel-keleti állam. Adódik a kérdés, hogy minek Iránnak nukleáris program, ha „térdfig jár az olajban”. A szakértő szerint ezt több dologgal is magyarázzák az irániak, így például az izraeli nukleáris arzenál meglétével, a külső hatalomtól (Egyesült Államok) való függés veszélyével, az olajkészletek végelességével és a saját regionális hatalmi törekvésekkel, amelyekben komoly szerepet játszhat a nukleáris energia előállításának képessége. »

A perzsa állam vezetése ugyanakkor a nukleáris program civil jellegét és békés felhasználását hangsúlyozza annak ellenére, hogy a megfelelő biztosítékok hiányában a kétezres évek közepétől az ENSZ Biztonsági Tanácsa kötelező szankciókat vetett ki Iránra.

Amerikai zászlót égetnek Teheránban

A 2015-ÖS NUKLEÁRIS KERETMÉGÁLLAPODÁS

Irán és a nemzetközi közösség – így az Egyesült Államokkal való – kapcsolatában is elérkezett egyfajta fordulópont 2015-ben, amikor elfogadták az iráni atomalkuként ismert *Joint Comprehensive Plan of Action* (JCPOA) keretmegállapodást. Az aláíró felek között voltak Irán mellett az ENSZ Biztonsági Tanácsának állandó tagjai, Németország, valamint az Európai Unió. A 10–15–25 évre szóló vállalásokat tartalmazó egyezmény célja Irán nukleáris tevékenységének korlátozása, amiért cserébe a nemzetközi közösség felfüggeszti a perzsa állammal szembeni gazdasági szankciókat. A megállapodás betartását a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) ellenőrzi, kötelezettségzegés esetén pedig visszaállítják a korábban érvényben lévő, büntető jellegű intézkedéseket. Donald Trump amerikai elnök már 2016-os elnökválasztási kampánya során is az „iráni atomalkuból” való kilépést ígérte. Bár a NAÜ jelentései szerint Irán teljesíti az alkuban foglalt kötelezettségeit, Trump elnök mégis úgy gondolta, hogy Teherán megsérti a megállapodás szellemiségét. Magyarics Tamás szerint már a megszületésénél is elég sokan kritizálták az alkut. „Többek között kifogásolták, hogy az urándúsítás korlátozása csak 2030-ig szól, valamint hogy csak egy szűk kérdéskörrel foglalkozott” – fejtette ki az NKE Amerika Tanulmányok Kutató Intézet munkatársa. A szakember szerint a megállapodás szűkkörűsége azt jelenti, hogy az atomalkunak egy regionális problémát kellene kezelnie, hiszen nemcsak Irán nukleáris képessége a kérdéses tényező, hanem Irán és a különböző nagyhatalmak szerepe az egész Közel-Keleten. „A bírálók szerint a megállapodás nem foglalkozik azzal, hogy Irán

úgynevezett síita félholdat szeretne létrehozni Libanon, Szíria, Irak, Irán és a többi között a Hezbollah részvételével, amellyel instabilitást generál a Közel-Keleten” – foglalta össze az Amerika-szakértő. Az atomalkuból való végleges kilépést 2018. május 8-án jelentette be az amerikai fél. „Nemcsak Irán, hanem az egész nemzetközi közösség sem érti, hogy miért léptek ki az amerikaiak a keretmegállapodásból” – fogalmaz N. Rózsa Erzsébet. Mike Pompeo külügyminiszter és John Bolton nemzetbiztonsági tanácsadó is olyan álláspontot képviselnek, hogy szükség esetén elképzelhető egy Irán ellen indított katonai támadás lehetősége. Annak ellenére, hogy esett már szó egy, minden vitás kérdést magába foglaló megállapodásról, ez mégsem szerepel egyelőre Trump elnök napirendi pontjai között. A kilépést követően bevezetett – főleg a másodlagos – szankciók nagy felháborodást keltettek a nemzetközi közösségben. Az európai országok vezetői nem nézik jó szemmel Trump Irán-politikáját. Míg az amerikai elnök agresszív retorikával teljesen elzárkózik a diplomáciai nyitástól, s csak a gazdasági és politikai nyomásyakorlást tartja célravezetőnek, addig az európai országok éppen a diplomácia területén látnak lehetőséget az iráni kapcsolatok normalizálására. Az iráni atomalkuból való kilépésben érdekelt országoknál Izraelt és Szaúd-Arábiát említik a szakértők. Mindkét ország amerikai szövetséges és Irán riválisa, valamint elleneztek az Obama-adminisztráció által aláírt atomalkut. Számukra az iráni regionális terjeszkedés az egyik legnagyobb fenyegetés.

Az USA újabb katonákat vezényelt a térségbe

AZ IRÁN ELLENI SZANKCIÓK ISMÉTELT BEVEZETÉSE

Az atomalku felmondását követően az amerikaiak a 2015 előtti szankciók két részletben történő újbóli bevezetése mellett döntöttek. Az első hullám 2018. augusztus 7-én lépett életbe, miután lejárt a „kegyelmi időszak”. A főbb rendelkezések szerint Irán nem vásárolhat amerikai állampapírokat, tilos Iránban gyártott autókat forgalmazni az Egyesült

Államokban, valamint korlátoztak több exportcikket (pisztácia, perzsaszőnyeg). Az intézkedések mérsékeltek a nemesfémek és a fémek exportját is. 2018. november 5-én lépett életbe az Irán ellen megújított szankciók második része. A megszorítások elsődleges célja az iráni olajtermelés és gáz kivitel csökkentése. „Az amerikai elképzelés az, hogy ha Iránt sikerülne gazdasági szankciókkal megint nagyon erősen sarokba szorítani, akkor Iránnak sok kérdésben engednie kellene” – jegyezte meg Magyarics Tamás.

A büntető jellegű gazdasági intézkedések számos európai nagyvállalatot érintenek, közülük jó néhány nagy francia céget is. Idetartozik az Airbus repülőgépgyártó vállalat, az olajipari óriás, a Total és olyan autógyártók, mint a Renault és a Peugeot. Nem véletlen, hogy Franciaország szívesen töltené be a két fél közötti közvetítő szerepet. A szankciók azonban nem nevezhetők túl sikeresnek. „Szankciókkal nem lehet bedönteni az iráni gazdaságot” – fogalmazott N. Rózsa Erzsébet. A szakember szerint ugyanakkor a mindennapi életben természetesen érezhető a korlátozások hatása. Irán negyven éve szinte folyamatosan retorzió alatt áll. A korábbi szankcióknál a mostaniak szigorúbbak, de ebben a kérdésben az egész nemzetközi közösség ellenérdekelte. Bevezetésükkel éppen annak a középosztálynak a megtörését érik el

a Közel-Kelet-szakértő szerint, amely az iráni belpolitikai változások motorja lehetne.

EGYRE FESZÜLTEBB A HANGULAT A TÉRSÉGBEN

Az utóbbi hetekben, hónapokban hihetetlenül felgyorsultak az események: Washington terrorszervezetnek minősítette az Iráni Forradalmi Gárdát, megtámadtak egy amerikai kereskedelmi óceánjárót a Hormuzi-szorosban, lelőttek egy amerikai drónt. Mindezek következtében az amerikaiak katonai beavatkozással fenyegették meg Teheránt, és csak percekkel múlt, hogy a valóságban is megtörténjen a légi-csapás. „A katonai válaszcsoport helyett maradnak a szankciók és a kibertámadások” – tette hozzá N. Rózsa Erzsébet. Az irániak június 17-én jelentették be, hogy tíz napon belül átlépi a JCPOA-ban megszabott mennyiséget az alacsony dúsítású uránból. N. Rózsa Erzsébet szerint a nehézvíz nem jelent problémát, és Iránnak nincsen plutóniumtűzelésű reaktora, amelyhez nehézvíz kellene. Az alacsony dúsítású urán 300 kilogrammos küszöbének átlépését politikai nyomásyakorlásként értékelte, amely egyfajta elrettentésként szolgál, de ezzel nem érnek el sok mindent. „Ez 3,67 százalékos dúsított urán, az atombombához pedig 90 százalékos dúsítás kell” – nyilatkozta az MTA Világgazdasági Intézetének tudományos főmunkatársa. ●

A lelőtt amerikai drón egy darabja

Egyedülálló kötet a kínai hadtudományról

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Még egyetlen nyugati nyelven sem jelent meg egy kötetbe gyűjtve az a tizenhat meghatározó jelentőségű régi kínai hadtudományi könyv, könyvfejezet, illetve fejezetciklus, amelyet A kínai hadtudomány klasszikusai című műben fogtak össze a szerkesztők. A Dialóg Campus Kiadó gondozásában megjelent, a kínai stratégiai gondolkodás megismerésére tökéletesen alkalmas kiadvány ingyen elérhető az interneten.

A kínai hadtudomány klasszikusai a Pro Militum Artibus című hadtudományi könyvsorozat első darabja, amelyet Padányi József vezérőrnagy, tudományos rektorhelyettes indított útjára. A professzor nemcsak ötletgazda, hanem aktív résztvevő is volt a mű elkészítésében, hiszen hadtudományi lektorként működött közre. Egyébként ez a terület nem idegen a rektorhelyettes számára, aki korábban Sunzi (Szun-ce) és Zrínyi Miklós hadtudományi értekezéseinek összevetésével is foglalkozott. „A kötetünkben olvasható hadtudományi klasszikusok elsősorban a hadvezetés, illetve a kormányzás cél-, érték-, elv- és eszközrendszerével, ideálisnak vélt módszereivel, helyesnek tartott gyakorlatával foglalkoznak” – írják a mű előszavában a szerkesztők, P. Szabó Sándor, az NKE Kínai Közigazgatás-, Gazdaság-, Társadalomkutató Központ igazgatója és Tokaji Zsolt, a Károli Gáspár Református Egyetem oktatója. A kötet emellett bepillantást enged az ókori és középkori Kína történetébe, számos kimagasló személyiségének gondolkodásába. A mű egyik legismertebb fogalma talán a Tao, amely „a hadtudományi tárgyú kínai művek alapvető fogalmai közé tartozik”. Mint az a kötetből kiderül: „a Tao a Mindenség Rendezőelvét jelöli, úgy is fogalmazhatnánk: a mindenség működésének mikéntjét. Már a Hadakozó fejedelemségek korabeli kínai gondolkodásnak is meghatározó részét képezték azok az elképzelések, hogy a Tao az univerzum létének és rendjének a forrása, a Tao idézi elő a mindenség összes létezőjének

A kínai hadtudomány klasszikusai című kötetet is átadták a magyar–kínai konferencián

a létrejövetelét és a pusztulását, a Tao irányítja a világban végbemenő összes folyamatot.”

A mű kiadásakor számos kihívással kellett megküzdeni. „Mindjárt az első a nyelv, hiszen ezeket az anyagokat nem »egyszerűen« csak lefordították a szakemberek, hanem ókori és középkori kínai nyelvű szövegeket kellett értelmezni” – magyarázta lapunknak P. Szabó Sándor, kifejtve, hogy az ókori és a középkori kínai nyelv jelentősen eltért a mai kínai nyelvtől, tehát a munka elvégzése speciális tudást igényelt. Ráadásul az ókínai szövegek könnyen elhasználandó hordozófelületen (bambuszlapokra, selyemre írva) hagyományozódtak generációról generációra, sokszor

töredékesek, és gyakori, hogy különböző korokban keletkezett szövegek keverednek bennük. Emellett az ókori Kínában számos nyelvjárás létezett a különböző fejedelemségekben. „Nem beszélve arról, hogy mivel a szövegeket hosszú ideig kézzel másolták, az ebből adódó hibalehetőségek más jelentéstartalommal ruházhatnak fel egy-egy írásjegyet” – teszi hozzá Tokaji Zsolt. Szintén félrevehette az eredeti szövegeket, amikor egyik fejedelemség nyelvéről a másikkra írták át azt, vagy amikor a névtabuk (az uralkodó nevét tilos volt leírni) miatt egy írásjegyet hasonló jelentésű vagy hangzású karakterrel helyettesítettek. Bár ezen szövegeket a régi korok kínai hadtudósi folyamatosan elemezték, tanulmányozták, értelmezésük nem biztos, hogy minden esetben korrekt volt – újabb csapda. Tokaji Zsolt szerint ezen szövegek kommentáriródalma igen gazdag ugyan, és ezek egy része nyugati nyelveken is elérhető, ám egy-egy írásjegy értelmezése mindig az adott kommentátor szerinti, azaz korántsem biztos, hogy helytálló. Elvégre az ókorban sok, mai világunkban használt fogalom nem létezett, tehát a szavak sok esetben más jelentéstartalmat hordoztak. „Sőt, ezek egy koron belül is váltakoztak attól függően, hogy taoista vagy konfuciánus megközelítésben értelmezték azokat” – magyarázta Tokaji Zsolt. Nem beszélve arról, hogy számos műben több helyen, több időben és több szerzőtől származó szövegek keverednek – gyakorta megesett, hogy tematikailag összetartozónak tartott szövegeket az utókor egy szerző neve alá sorolt. Így sinológiai (sinológia = Kína kutatásával foglalkozó tudományág) eszközökkel meg kellett határozni, milyen gondolati környezetben értelmezhető a szavak jelentéstartalma, amely

az idő múlásával dinamikusan változik, ugyanazon szavak, kifejezések mást jelentenek i. e. 300-ban, i. sz. 600-ban vagy akár napjaink Kínájában.

A kínai hadtudomány klasszikusai egy szakspecifikus forrásgyűjtemény, a hadsereg, hadászat működésének szabályszerűségei mellett remek képet nyújt az ókori és középkori kormányzás elveiről, a kor államigazgatási gyakorlatáról. A hadsereg és az állam együtt tárgyalásának szükségességét jól szemlélteti, hogy mind a civil közigazgatás tisztviselőit, mind a hadsereg tisztjeit egyaránt ugyanazzal a szóval „hivatalnokoknak” (guan) nevezték a régi kínaiak. P. Szabó Sándor felhívta a figyelmet arra, hogy a mű létrejötté igazi multidiszciplináris együttműködés eredménye, amelynek kiváló terepe az NKE, ahol a Kínaszakértők abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy hadtudományi és államtudományi szakemberekkel dolgoznak együtt. A kínai hadtudomány klasszikusai című kiadványt szerkesztői mindazoknak ajánlják, akik érdeklődnek a hadtudomány és hadtörténet, a katonai gondolkodás és tradíciók, valamint a kínai stratégiai gondolkodás iránt. Nem beszélve arról, hogy a mű új értelmezési keretei nemcsak a mai hadistratégiáknál, de akár az üzleti életben is gyakorlati hasznosítási lehetőséget adnak. A gyűjtemény Kínába is eljutott, hiszen az NKE rektora, Koltay András májusban személyesen nyújtotta át a kiadvány példányait a Kínai Államigazgatási Egyetem rektorának. Az ünnepélyes átadáson jelen volt Li Zhanshu, a Kínai Népköztársaság Országos Népi Gyűlése Állandó Bizottságának elnöke és Kövér László, az Országgyűlés elnöke is. ●

A KÖTETBEN TALÁLHATÓ MŰVEK:

1. Sunzi: A hadviselés törvényei (Sunzi bingfa 孫子兵法);
2. Wuzi 吳子 (Wu mester);
3. A tábornagy módszere (Sima fa 司馬法);
4. Wei Liaozhi 尉繚子 (Wei Liao mester);
5. Három stratégia (San lue 三略);
6. Tai Gong hat titkos tanítása (Tai Gong liu tao 太公六韜);
7. Tang Taizong és Li Weigong beszélgetései (Tang Taizong Li Weigong wendui 唐太宗李衛公問對);
8. A hadakozás módszerei (Bing fa 兵法);
9. A Mozi 墨子 (Mo mester) című könyv hadtudományi fejezetei;
10. Sun Bin: A hadviselés törvényei (Sun Bin bingfa 孫臏兵法);
11. A Shang urának könyve (Shang jun shu 商君書) hadtudományi fejezetei;
12. Beszélgetések a hadakozásról (Yi bing 議兵);
13. Harcászati stratégia (Bing lue xun 兵略訓);
14. A hadvezér kertje (Jiang yuan 將苑);
15. Tizenhat célszerű és praktikus stratégiai kérdés (Bianyi shiliu ce 便宜十六策);
16. Harminchat stratégia (Sanshiliu ji 三十六計);

EGY MAGYAR SERIFF ORLANDOBÓL

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„A hollywoodi filmekből jól ismert seriffek az amerikai igazságszolgáltatás történelmi figurái. A nép választottjai, akik négy évre kapnak bizalmat a polgároktól, utána újraválaszthatók” – mondta a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartott előadásában Kelemen János, aki az Orlando városában működő Orange megye seriffjének helyetteseként végzi munkáját. A „helyettes” ez esetben minden olyan személy, aki a megválasztott seriff hivatalában szolgál.

● **A köztudatban az van, hogy egy rendőrnek nagyon nagy tekintélye van az Egyesült Államokban. Ön ezt hogy látja?**

Ez teljes mértékben megfelel a valóságnak. Amikor rendőrként egy civillel beszélgetek, megköszöni a munkámat. Nem tudja, hogy mit csinállok a rendőrségen belül, milyen beosztásom van, mégis kifejezi a háláját. Ha bemegyek egy étterembe, féláron vagy ingyen ehetek, ez is a köszönet kifejezése az állampolgárok részéről. A civilek többsége nagyon szereti a rendőröket, a liberális média és a politika befolyása viszont időnként rányomja a bélyegét a kapcsolatokra, még akkor is, ha egy polgárnak nem volt dolga a rendőrséggel. Ekkor néha negatívan állnak hozzánk, de alapvetően a lakosság nagy része szereti és tiszteli a rendőröket.

● **Ha már a politikára terelte a szót: Donald Trump elnöksége mennyire kedvez a rendőrségnek?**

Nagyon kedvező változás következett be a hivatalba lépésével. Az előző elnök, Barack Obama próbálta kicsit leépíteni, háttérbe szorítani a rendőrséget. Én azért is szeretek a seriff hivatalánál dolgozni, mert ebbe politikai szinten nem tudnak beleszólni. Szövetségi szinten, ott

már más a helyzet. A juttatások visszafaragásával már tudnak nyomást gyakorolni, míg a városi rendőrségeknél még nagyobb a politikai befolyás. Volt olyan időszak, hogy eszközöket vettek el tőlük, és egy rendőrnek alaposan át kellett gondolnia, hogyan lépjen fel egy bűnözővel szemben. Ebbe a hezitálásba 178 rendőr halt bele. Ráadásul nyolc éven keresztül nem emelkedtek a fizetések, az infláció viszont igen. Amióta Donald Trump az USA elnöke, a rendőrség visszakapta a jogait. A fizetések, a nyugdíjszabályok jobbak, személy szerint az én fizetésem is 33 százalékkal emelkedett 2016 óta, vagyis mióta Trumpot megválasztották.

● **Hol helyezhetők el a seriffek a rendőri szervezetben?**
A seriffek hivatala a legtörténelmibb és a legradicionalisabb bűnüldözési szervezet. Működésébe sem a szövetségi, sem az állami vezetőknek, sem a városi elöljáróknak nincs beleszólása, teljesen függetlenek vagyunk a politikától. A seriffet a polgárok választják, majd ezután a seriff maga választja ki azokat, akikkel együtt szeretne dolgozni. A városi rendőrség, azaz a „police” ezzel szemben a helyi vezetés befolyása alá tartozik. A főpolgármester vagy a polgármesterek utasíthatják. Ez az alapvető különbség a seriff és a police között.

● **Mennyire működnek együtt a mindennapokban a társhatóságokkal?**

Szövetségi szinten általában hozzánk fordulnak egy-egy bűnügy felderítése kapcsán. Természetesen együttműködünk a rendőrséggel, segítjük egymás munkáját, különösen akkor, ha egy seriff vagy egy rendőr veszélybe kerül.

● **Hogyan tudná megfogalmazni a legalapvetőbb különbséget a magyar és az amerikai rendőri szervezet között?**

A legnagyobb különbség az, hogy a magyar rendőrség felülről építkezik, az amerikai inkább alulról. Ez nagyban befolyásolja,

hogyan működik a rendőrség. Nálunk mindenki a ranglétra alján kezd, még akkor is, ha már dolgozott hasonló pozícióban. Vettünk fel olyan munkatársat, aki 15 évig máshol volt rendőr, mégis mindent kezdett a legelején. Lehetsz hadnagy vagy őrmester, nálunk ugyanúgy seriffhelyettesként kezded a munkát. Minimum 4 évet el kell tölteni az utcán és bizonyítani a rátermettséget. Tehát nálunk nincs olyan, hogy valaki kikerül az egyetemről valamilyen rendfokozattal, és egyből parancsnok lesz. Ugyanis egy 15-20 éve a pályán lévő veteránt, aki már mindent látott az utcán, nem tud irányítani.

● **Az Ön városa Orlando. Bűnügyi szempontból hol helyezkedik el ez a település az Egyesült Államokon belül?**

Az alacsonyabb súlyú bűncselekmények, vagyis a betörések, lopások tekintetében a tizedik legrosszabb helyzetben lévő város az Egyesült Államokban, a gyilkosságok szempontjából körülbelül az ötödik. Ez nem túl jó helyzet, ami szerintem a népesedésnek köszönhető. Orlando Florida állam középső részén helyezkedik el, lakosainak száma eléri a 3,5 millió főt. Mellettük még körülbelül 60 millió turista keresi fel a várost évente. Ez azt jelenti, hogy nap mint nap tízmilliókkal kell foglalkoznunk, hiszen arányaiban több a bűncselekmény és a bűnesetek áldozatainak száma is. Ebben olyan nagyvárosokkal vetekszünk, mint például New York, ahol ugyan tízmillió ember lakik, de ehhez ott nem jön hozzá még több tízmillió turista. Orlandóban a város elhelyezkedése miatt rengeteg probléma csapódik le Dél-Amerikából.

● **Hogyan telik egy napja?**

Mint bármelyik rendőrnek. Lehet nagyon jó napod, de lehet igencsak rossz is. Fel vagyok arra készülve, hogy ha fölveszem az egyenruhát, aznap nem térek haza, vagy kórházban kötök ki. A feleségem szintúgy felkészült erre, már amennyire lehet, próbál azért nem stresszelni rajta. Van olyan napom, amikor semmilyen probléma nincs, viszont van olyan, amikor háromszor kell egyenruhát cserélnem, annyi a vér rajtam például egy lövöldözés vagy verekedés után. A leginkább stresszes szituációk – amelyekben valaha részem volt – azok az esetek, amikor gyerekek halnak meg felnőttek hibájából. Itt elsősorban nem közlekedési balesetekre gondolok, hanem lövöldözésre. Az előadásomban említettem azt a kollégámat, aki egy lövöldözés után került életveszélyes állapotba, az orvosok nem sok esélyt adnak neki. Ennél az esetben négy gyermek halt meg a lövöldözésben. Ez nagyon megviseli az embert, hiszen közvetlen közlő látjuk, hogyan haltak meg a gyerekek, és óhatatlan, hogy a saját gyerekeinkre gondolunk.

● **Melyek egyébként a legsúlyosabb, mondhatnám top bűncselekmények?**

Fegyver szinte mindenkinél van, a fegyveres összetűzéseket pedig a drog és a bandaháborúk hozzák magukkal. Utóbbiak is azért vannak, mert ezek a bűnözői csoportok összetűzésbe kerülnek egymással a drogelosztás módjai, területi vitái okán. Orlandóban van összesen negyven olyan, különféle nációk alkotta bűnözői csoport, akik szervezik a kábítószer-elosztást, és gyakorlatilag mindenkire lőnek, aki nem hozzájuk tartozik.

● **Akkor ez az oka annak, amit az előadásában is mondott, hogy tulajdonképpen egy seriff senkiben sem bízik?**

Igen, pontosan ez. Mindenkinél lehet fegyver, mi pedig nem tudjuk, milyen napja volt annak az embernek, akinél van valamilyen fegyver, és mi összetalálkozunk vele. Sok olyan ember van, aki még soha életében nem került összetűzésbe a törvénnyel, de lehet, hogy aznap rúgták ki a munkahelyéről, kilátástalannak látja a helyzetét. Ha ekkor összetalálkozik egy rendőrrel, aki mondjuk épp rajtakapja egy egyszerű kihágáson, akkor egy ilyen szituációból könnyen lehet az, hogy az említett, labilis idegállapotú ember egyszerűen lelővi

a rendőrt. Emiatt nem bízhatunk senkiben egészen addig, amíg be nem biztosítottuk magunkat, hogy az illető nem tud lelőni, mert elvettük tőle a fegyvert, vagy pedig olyan a társalgási szituáció, amelyből lehet következtetni arra, hogy ebből nem lesz semmilyen összetűzés. A kiképzés során, illetve az évek alatt felhalmozódott tapasztalat segítségével tudunk olvasni az emberekben, kialakul az a rutin, hogy reálisan fel tudunk mérni egy embert ebből a szempontból. Egyébként gyerekekben sem bízunk egy-egy ilyen szituációban, hiszen akár egy ötéves gyerek is meg tudja már húzni a ravaszt, és képes megölni egy rendőrt. Volt már olyan helyzet, hogy egy bűnelkövető a babakocsiban, a benne fekvő gyerek alá rejtett el fegyvert. Egy másik esetben pedig letartóztattunk egy apát, mire a gyermeke kisétált a szobából egy fegyverrel, és ráfogta a rendőrré. Ennek a vége az lett, hogy le kellett lőnünk a tízéves gyereket, mert az apját védte, hogy ne vigye el a rendőr. Az apja ugyanis arra tanította, hogy a rendőrök nem jó emberek, hanem szemétládák! A gyerek szemében viszont az apja volt a jó ember, hiszen nem volt tudatában annak, hogy milyen büntetéseket követelt el.

● **Abból kiindulva, hogy mindenkinél van fegyver, mennyire kell szigorúan értelmezni a jogot? Szóval, ha valaki csak egy kisebb kihágást követ el, akkor is mindenképpen fel kell ellene lépniük?**

Mindenkihez pozitívan állunk hozzá, és nem akarunk mindenáron büntetni. Persze minden rendőrben ott van a félelem, hiszen nem tudni előre, kiből bújhat meg a kisördög. Nálam ez úgy működik, hogy minden olyan szituációban, amikor intézkedek valakivel szemben, egy kis videó játszódik le a fejemben, hogy mit teszek, ha az állampolgár így vagy úgy cselekszik. Ha ez a képzeletbeli videó nem történik meg a valóságban, akkor már jó napom van. Alapvetően tisztelt tudó vagyok, lazán beszélek vele, azonban figyelek. Tehát mindig készen kell állnom arra, hogy ha el kell vennem annak az embernek az életét, akkor meg tudjam tenni. A képzés során van egy „verbal judo” nevű tantárgyunk, amely arról szól, hogyan tudsz megnyugtatni egy embert még akkor is, ha már ott van a fegyver a kezében. Van, amikor sikerül.

● **Ezekhez a veszélyes helyzetekhez milyen munkakörülmények társulnak?**

A felszereléssel nincs probléma, tehát minden megvan, amire szükség van a biztonságos munkavégzéshez. Nagyon jó a szolgálati autó, a fegyverzet és a rádiókapcsolat is. A fizetések nem kiemelkedők, de jónak mondhatók, tisztességesen meg lehet élni belőlük.

● **Ehhez mik a követelmények, a képzés?**

A rendőrákadémia elvégzése után egy év folyamatos tréning van. Ez nagyon kemény, napi 12 órás képzés, megterhelő jogi oktatás, illetve fizikai képzés. Még a sokkolót és a paprikasprayt is kipróbálják rajtunk a kiképzés során. Seriff úgy lehet valakiből, ha a képzés teljesítése után még szerez valamilyen, a hivatal által preferált diplomát, például mentős lesz, vagy üzleti szakot végez. Miután valaki bekerült a seriffhivatalba, újabb kemény képzések jönnek. Összességében hároméves folyamat, mire valaki önállóan dolgozhat. Ezekon felül nálunk például minden évben van egy négy blokkból álló tréningorozat, ebben van önvédelem, lövészet, jogi ismeretek, elsősegélynyújtás. Az elvárások magasak. Ha valami nem sikerül, az akár a szolgálati fegyver elvételével és civil pozícióba helyezéssel is járhat. Ez egy három hónapos időszak, amikor újra meg lehet próbálni a tréninget. Ha mégsem sikerül, akkor még mindig van lehetőség a bíróságokon dolgozni.

● **Mi az a többlet, amit érzelmi ad egy ilyen hivatás?**
Nincs érzélem, mert ezt a munkát nem lehet érzelmekkel csinálni, tehát egy totál kikapcsolás van, amikor dolgozom. Máskülönben már kórházban lennék mindenféle mentális problémákkal. Meg kell tanulni ezt a tényezőt kikapcsolni. Erre nem igazán tudok módszert mondani, csak annyit, hogy amikor felveszem az egyenruhát, totál más ember leszek. Ugyanakkor talán egyfajta pozitívum, hogy a félelem eltűnt. Szóval nem tudnék olyat mondani, amitől megijednék. Még ha lenne is egy belső félelmem, akkor is azon gondolkodnék, hogyan lehet ebből kijönni. Szintén pozitívum, hogy a jogi keretek között maradván van lehetőség józan ésszel megoldani egy szituációt, vagyis nem minden szögletes.

● **Ha egy magyar fiatal mondjuk innen, az NKE-ről úgy dönt, hogy megpróbálja seriffként, annak mit tudna tanácsolni?**

A papírok megszerzése után vágjon bele! Szerintem a magyar fiatalok sokkal okosabbak, képzetesebbek és jobbak, mint kint. Tapasztalatuk viszont nincs, de ezt gyorsan meg lehet szerezni és sikereket elérni. Alapvetően ez egy veszélyes foglalkozás, éppen ezért nem szabad a tanultakat elengedni, így van esély a túlélésre. Egyébként Amerikában nagyon jó a magyar rendőrség megítélése, hiszen a kinti versenyeken jól szerepelnek a magyarok. ●

Felforgatják-e a jogi szabályozást az önvezető autók?

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SMARTCITIESWORLD.NET, WIRED.COM

Idén júliustól a közutakra is kiengedik az önvezető autókat az Egyesült Államok Florida államában. Mostantól tehát egy ilyen járműben ülő nyugodtan chatelhet a barátaival, vagy akár nézheti kedvenc sorozata aktuális részeit is. De kié a felelősség akkor, ha valamilyen baleset vagy egyéb szabályszegés történik? Felruházható-e önálló jogi személyiséggel egy „robotsofőr”? Egyáltalán alkalmas-e a jelenlegi jogi szabályozás egy olyan helyzet kezelésére, amely már valóság: korábban egy önvezető autó halálra gázolt egy gyalogost. Az NKE Civilisztikai Intézet tanársegédje és a győri Széchenyi István Egyetem kutatója a jogi felelősség kérdéseit vizsgálja, a jövőbeni jogalkotáshoz vezető utakat pedig az Államtudományi és Közigazgatási Karon rendezett kerekasztal-beszélgetés tapasztalatai is előmozdíthatják.

Az autonóm járművekkel kapcsolatos jogi kérdések a technológia fejlődésével egyre inkább előtérbe kerülnek. A balesetet okozó önvezető autó emlékképe a felelősség kérdését állítja előtérbe, de az adatvédelem, a szerzői jog, az engedélyeztetésre vonatkozó közigazgatási kérdések, az utas és a vezető személyét illető fogalom meghatározások mind-mind olyan területek a jogon belül, amelyek módosítására az önvezető autók elterjedésével szükség lesz a jövőben. Az NKE kutatója, Csítei Béla győri PhD-hallgatóként kezdte vizsgálni, milyen mértékben lesz szükség ezekre a módosításokra az új technológia elterjedésével. A kutatás jelenleg is tart. A felelősség célja a polgári jogon belül az, hogy ha történik egy káresemény, akkor a szenvedő fél kára valamilyen formában megtérüljön, amit a kártérítési felelősség mellett a kötelező felelősségbiztosítás garántál. „A felelősségi kérdésekkel kapcsolatban megfogalmazott kritika éppen az, hogy ezek a kérdések azért nem bírnak nagy relevanciával, mert úgyis létrejön majd egy önálló kötelező felelősségbiztosítási rendszer az önvezető járművekre is, ami ugyanúgy biztosítja majd a károknak a biztosítottak közötti elosztását, mint a mai kötelező felelősségbiztosítás” – mondta lapunknak a Civilisztikai Intézet tanársegédje. Csítei Béla azonban hozzátette azt is: a kártérítés egy biztosítástól független kártelepítési mód, ahol jellemzően a károkozót kötelezik a kár megtérítésére. Ennek speciális esete: a veszélyes üzemi felelősség. Általános esetben a károkozó azzal mentesülhet a felelősség alól, hogy bizonyítja: úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A veszélyes üzemi felelősségnél azt kell bizonyítani, hogy olyan elháríthatatlan ok idézte elő a kárt, amely a fokozott veszélyességgel járó tevékenység körén kívül esett. Ez azt jelenti, hogy ha teljes egészében elvárható módon járt el egy sofőr, de a két feltétel együttes fennállását nem tudja bizonyítani, akkor nem mentesül a felelősség alól. Ez az egyik olyan felelősségi intézmény, amely az önvezető járműveknél alkalmazható. A másik pedig a termékfelelősség, amely kifejezetten a hibás termékek gyártóinak felelősségére vonását jelenti, amennyiben gyártási hiba miatt következett be egy káresemény. E két jogintézmény alkalmazásánál mindig az a kérdés, melyik esetében várhatja el a károsult, hogy a kára jobban megtérül. Olyan jogviszonyokról van szó, ahol korábban nem volt szerződéses kapcsolat a felek között, egy kívülálló, harmadik személy okozott kárt. Csítei Béla a fent említett esetekben azt vizsgálja, milyen specialitásokkal bírnak az önvezető járművek, és mennyire szorulnak majd módosításokra a hatályos szabályok. Érdekes kérdés például, hogy ki minősül majd egy bérbe vett önvezető jármű üzemeltetőjének? A jelenlegi törvények szerint az az üzemeltető, akinek az érdekében működik a veszélyes üzem. Ha egy önvezető autót megvásárol valaki, akkor egyszerűbb ennek megítélése, bérlet esetén azonban bonyolultabb lehet a meghatározás.

A közeljövőben még nem várható az ilyen autók tömeges megjelenése az utakon, ám a szabályok kimunkálása vagy annak az igénye a kutatás szintjén egyes helyeken már a gyakorlatban is jelen van. Magyarországon még nincs jogforrás az önvezető autókra, bár az előkészítésnek már vannak nyomai. Várhatóan 2020-ra ugyanis teljesen befejeződik annak a 250 hektáros zalaegerszegi teszt pályának az építése, amely a jövő járműtechnológiáinak – köztük az önvezető autókra – a kutatására és tesztelésére is lehetőséget nyújt. Ilyen tesztelek már napjainkban is vannak, amelyek működtetéséhez a jogszabályi környezetet is kidolgozták már. Ám kifejezetten a felelősség kérdésében még nincs kiforrott szabályrendszer. Csítei Béla meglátása szerint az egyik járható út az lehet, hogy a meglévő szabályokat alkalmazzák a megváltozott viszonyokra, ezzel elkerülhető, hogy szerteágazó legyen a felelősségi szabályozás. A felelősség tekintetében a veszélyes üzemi szabályozás vélhetően az önvezető autókra is alkalmazható lesz. Külföldön összetettebb a helyzet. Az Európai Unió például kifejezetten figyel arra, hogy valamilyen új technológia megjelenésekor annak specialitásaihoz igazítsa a jogszabályokat. Ez a helyzet például a már említett termékfelelősség kérdésénél is, amelynek európai uniós szabályai a jogharmonizáció miatt Magyarországra vonatkozóan is kötelezők. Ha irányelvek nem is, jogi dokumentumok már léteznek az unión belül arra, hogy milyen kérdések szorulnak újragondolásra például az önvezető autók vagy a mesterséges intelligencia megjelenése okán. Az Amerikai Egyesült Államokban például már adatbázisok veszik számba azokat az államokat, amelyek foglalkoznak a felelősség kérdésével.

Az Uber önvezető autóját tesztelik

Az önvezető jármű fogalmára egyelőre nincs egységes szabályozás. A jövő feladata elsőként tehát ez. Arra a kérdésre, hogy miért nem lehet egyszerűen úgy leírni egy önvezető autót, hogy az a jármű, amelyet nem ember vezet, hanem egy gép, Csítei Béla azt válaszolta: alapvetően a járműveket nem definiálni, inkább kategorizálni szokták arra vonatkozóan, milyen szintű automatizált működést tesznek lehetővé. A kategorizálás hat osztályba sorolja a járműveket. A kisebb mértékű automatizált »

A Voyage Kaliforniában és Floridában nyugdíjasközösségekben teszteli önvezető autóját

működést lehetővé tevő járművek például jellemzően a magától parkoló, tempomattal közlekedő, vagy eljük kerülő akadály miatt megálló autók, ám ezen jellemzők miatt még nem tekintik őket önálló közlekedésre képesnek. Ezzel szemben vannak, lesznek a részben vagy teljes mértékben automatizált járművek, amelyek teljes egészében az embertől függetlenek, vagy olyanok, amelyeknél az ember már nem is képes arra, hogy beavatkozzon működésükbe. Csitei Béla véleménye szerint úgy lehetne elhatárolni a két kategóriát, hogy az embernek milyen mértékben kell felügyeletet gyakorolnia a jármű felett. Addig ugyanis, amíg egy egyén bármikor képes kell hogy legyen a jármű feletti kontroll visszavételére, nem beszélhetünk automatizált járműről. Itt tartunk most, és egyébként jellemzően ebből ered a legtöbb baleset, mert egy gépet ellenőrizni sokkal nagyobb mentális megterhelést jelent a normál vezetésnél.

Jelenleg tehát a felelősség a veszélyes üzemi felelősségi szabályok alapján még az üzembentartóé, elvégre önvezető autók még nem futnak tömegével az utakon. Kérdés, hogy egyáltalán kellenek-e majd új szabályok. Az NKE kutatója úgy látja: a jelenlegi szabályok is alkalmazhatók az önvezető járművekre, ez kifejezetten igaz a veszélyes üzemi felelősség szabályainál, amikor kis hibából nagy kár következhet be. Ráadásul ezen felelősség esetében a kártérítésnek nem az a feltétele, hogy a kár emberi hibából következzen be, hanem a veszélyes üzemi tevékenység folytatása következtében. Ebből pedig az következik, hogy az önvezető járműnél bár teljesen automatizált a működés, mesterséges intelligencia „vezeti” azt, mégis alkalmazhatók a veszélyes üzemi

A BÍRÓI GYAKORLATBAN VESZÉLYES ÜZEMNEK SZÁMÍT:

- a) gépi erővel hajtott jármű
- b) gépi erővel működő gazdasági üzem
- c) villamos energiát termelő és átalakító üzem (bánya, gázmű, vízmű)
- d) bizonyos gépek (például cséplőgép, traktor, szecskavágó, daráló, gőzfűrész) alkalmazása (de háztartási és gyógykezelés során használt orvosi gépeké nem!)
- e) robbanóanyag, sugárzó anyag, mérgező anyag, lőfegyver készítése, tartása, használata
- f) építkezés, tetőfedés, árokásás, kútásás, kavics- és homokkitermelés, fakivágás

felelősség szabályai. Elvégre ennél a szabályozásnál az üzembentartó kötelezhető kártérítésre azon az alapon, hogy ő az, akinek az érdekében a jármű működik. Csitei Béla szerint a szabályozás kiegyensúlyozására van szükség, hiszen az önvezető autók a remények szerint valóban biztonságosabbá teszik a közlekedést. A PhD-disszertációban megjelenő kutatás is a fogyasztók és a gyártók érdekeinek összekötését hivatott elősegíteni, azaz a társadalmi érdekekre reagálna. A kerekasztal-beszélgetésen ötletként fogalmazódott meg: érdemes lenne megvizsgálni, hogy a jogalkotóra milyen kötelezettségek hárulnak majd egy ilyen új helyzetben. Tisztázásra vár még ugyanis egyebek mellett a fogalomalkotás, az engedélyezési eljárások, de akár a mesterséges intelligencia jogalanyiségének kérdésköre is. Egy biztos: az önvezető járművek biztonságos működésének ideje még nem érkezett el. Azt még egy gyártó sem merte kijelenteni, hogy az általa elkészített jármű 100 százalékban biztonságos lesz a közúti forgalomban. ●

VESZÉLYES ÜZEMI FELELŐSSÉG PTK. 345. § (1)

Aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat, köteles az ebből eredő kárt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik. Ezeket a szabályokat kell alkalmazni arra is, aki az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével másnak kárt okoz.

„Egy
a tábor!”

TUSVÁNYOS Harminc!

SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: MTI

Három évtizede minden év júliusában öt napra egészen különleges helyé válik a Románia területén, Hargita megyében fekvő Tusnádfürdő. A Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor (más néven a Tusványos) egy olyan szellemi műhely, ahol akár rövidnadrágban és pólóban hallgathatnak előadásokat a legaktuálisabb politikai, társadalmi témákról a résztvevők, akiket számos kulturális program is vár. A harmincadik születésnapját ünneplő rendezvényen a Nemzeti Közzolgálati Egyetem önálló sátorral képviselteti magát.

A KEZDETEK

A Tusványos története egészen 1989-ig nyúlik vissza, amikor magyarországi és romániai fiatal politikusok (például Németh Zsolt, Toró T. Tibor, Szilágyi Zsolt) a BBC brit újságírójával, David Campanale-lal vetették fel az ötletet, és döntöttek egy olyan rendezvény megszervezése mellett, ahol lehetőség nyílik a román–magyar párbeszédre és a magyar–magyar kulturált politikai eszmecsereire, illetve amely elősegíti a határon átnyúló együttműködést. Ekkor nem aktuálpolitikai témákkal, hanem egy-egy tudományág egyetemesebb megközelítésével foglalkoztak angol, magyar, román és romániai magyar előadók segítségével.

„Mi, Nagy-Britannia, Magyarország és Románia fiatal demokratai kifejezzük közös eszméinket és törekvéseinket. Európa még mindig megosztott. »

Orbán Viktor, Németh Zsolt és Tökés László rendszeres résztvevői a rendezvénynek

A kontinens egységesülését nem lehet elképzelni a kelet-közép-európai régió nélkül.

Tegyük meg mindent, hogy a vasfüggöny maradványait is felszámoljuk” – olvasható az alapító nyilatkozatban.

Helyszínként Bálványosföldöt választották, majd később Tusnádfürdőn rendezték meg a szabadegyetemet. Ezek összeolvadásából született a *Tusványos* név. Az első szabadegyetemre 1990 nyarán került sor, amelynek az „Átmenet a diktatúrától a demokráciába” mottót választották. Azóta is hagyomány, hogy minden évben megfogalmazzanak egy jelmondatot: az idejé, immáron harmincadik Tusványos az „Egy a tábor!” szlogent kapta.

1990-ben a Fidesz kisebbségi titkársága, az angol Fiatal Szociál-Liberális Demokraták és az erdélyi magyar ifjúsági szervezetek bonyolították le a rendezvényt. A számos meghívott között ott volt például Lengyel László politológus, Schöpflin György európai parlamenti képviselő és Norman Stone brit történész is. A táborban nemcsak közéleti témájú

előadások hallgatására, hanem szórakozásra is van lehetőség, így számos sport-, zenés, filmes és népművészeti program várja az érdeklődőket.

MAGYAR ÉS ROMÁN POLITIKUSOK A TUSVÁNYOSON

A Tusványoson az évek során magyar részről megfordult már Orbán Viktor miniszterelnök, Martonyi János volt külügyminiszter, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Gál Kinga európai parlamenti képviselő, Tökés László református lelkész, volt püspök, Németh Zsolt országgyűlési képviselő, Mádl Ferenc volt köztársasági elnök, Hernádi Zsolt MOL-vezér és Markó Béla erdélyi magyar költő, politikus is. Román részről Adrian Severin volt külügyminiszter, korábbi európai parlamenti képviselő, Traian Băsescu

volt román elnök és Emil Constantinescu volt köztársasági elnök is látogatást tett a többnapos rendezvényen. 2001-től a Kolozsvári Magyar Diákszövetség (KMDSZ) látta el a szervezői feladatokat, ekkor vált hivatalossá a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor elnevezés. Ettől kezdve folyamatosan bővült a résztvevői kör az egyetemisták irányába, és erősödött a fesztiválhangulat is. A Tusványos hivatalos erdélyi szervezője 2008-tól a kolozsvári székhelyű Magyar Ifjúsági Tanács. 2009-ben létrejött a Bálványosi Intézet, amellyel állandósultak a szabadegyetem funkciói. Célként fogalmazódott meg a Tusványos politikai műhely jellegének fenntartása, miközben a szervezők továbbvizik a szellemi képzések szervezését, publikációs lehetőségek biztosításával. A huszadik jubileumot ünnepelve egy életfát állítottak fel a rendezvény alatt az eredeti helyszínen, Bálványoson. A résztvevők a huszonötödik évforduló alkalmából megkoszorúzták a fát.

A HARMINCADIK TUSVÁNYOS

Az idejé programjait Toró T. Tibor szervező, Németh Zsolt, a tábor ötletgazdája és Popa Ilona fő szervező mutatta be Kolozsváron. Elhangzott, hogy a Tusványos több szempontból is komoly helyet vívott ki magának, s az *Egy a tábor* mottóval ezt kívánják a szervezők nyomatékosítani. Mélyebb jelentése továbbá, hogy kisebbségi magyar közegben szerveződik a szabadegyetem, mégis a magyar nemzetpolitika fontos tényezőjévé vált a szervezők szerint. A kerek évforduló kapcsán nemcsak vándorelőadásokkal és bulikaravánnal szórakoztatnak a szervezők, hanem például a környezetvédelem napja alkalmából környezetbarát szatyrokat fognak osztogatni egész Erdélyben. Fotópályázatot is hirdettek, amely a *Tusványos a mi világunk!* címet viseli, és amelyre amatőr és profi fényképészek jelentkezését egyaránt várják.

Toró T. Tibor elmondta, hogy a harmincadik szabadegyetemet úgy próbálják szervezni, hogy megtartsák a korábbi években pozitív visszajelzésű részeket, miközben történelmi visszatekintéssel színesítik a programkínálatot. Véleménye szerint a kerek évfordulóknak pont ez a lényege, hogy összegezzenek, lezárjanak egy korszakot, mialatt előkészítik és megnyitják az újat. A jubileumok visszavisznek a gyökerekhez, erőteljesebben jelenítik meg a rendezvény értékeit és céljait, esetleg bővítik azokat. Az idejé év éppen ezért nemcsak a tábor születésnapjáról, hanem a rendszerváltozás harmincadik évfordulójáról is megemlékezik. Nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy történelmi, kulturális és politikai aspektusból is vizsgálják a témát.

Az „akkor és most” jegyében szembesítik a résztvevőket azzal, hogy mi változott az elmúlt harminc évben. Ebből a célból felvonultatják a legkedveltebb „tusványozó” fellépőket is. Mivel a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor küldetésének tekintik az erdélyi magyar közösség jövőjének alakítását, idén is lesznek nemzetpolitikai kerekasztal-beszélgetések. A korábbi évekhez hasonlóan fókuszban maradnak a román–magyar kapcsolatok, hiszen ez a szabadegyetem visszatérő, legerősebb eleme. A táborban a politikai témák mellett helyet kap a sport, a színház és a népi értékek is. A koncertek közül élvezhetik a résztvevők a Metropol, a Magashegyi Underground, a Quimby, a Nagy Feró és a Beatrice, a Magna Cum Laude és a Jóvilágvan zenekarokat, valamint Ákost is meghallgathatják majd.

AZ NKE ÖNÁLLÓ SÁTORRAL KÉPVISELTETI MAGÁT

Az NKE már negyedik alkalommal képviselteti magát a rendezvényen. Horváth József, az NKE főtitkára lapunknak nyilatkozva elmondta, hogy az intézmény egyre ismertebb a nemzetközi térben és a határon túli magyarság körében is. Így szinte természetes, hogy a Kárpát-medence talán legnagyobb és legjelentősebb szabadegyetemén is jelen szeretne lenni az egyetem. Ez nem egyszerű feladat, mert a Tusványos már évek óta telt házas, és a helyszín nem bővíthető.

„A korábbi években egy-egy programhoz tudtunk csatlakozni, idén viszont »társrendezők« leszünk az egyik legnépszerűbb színpadon, a szakmai műhelyben” – fogalmazott Horváth József. A főtitkár elmondta, hogy az NKE-nek a rendezvényen önálló bemutató sátra lesz, amelyben az esemény minden napján egy-egy magas színvonalú előadást, panelbeszélgetést rendeznek a tábor tematikájához kapcsolódóan. Szó lesz az NKE nemzetközi, különösen a Kárpát-medencét érintő képzéseiről, a felsőoktatás útjairól, az egyetemi fejlődés lehetőségeiről is. Az NKE vendége lesz a többi között Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter, Orbán Balázs, a Miniszterelnökség államtitkára és Borboly Csaba, Hargita megye közgyűlésének elnöke. ●

Állami ünnepünk: Szent István napja

Nemzeti ünnepünkön, augusztus 20-án Szent István király örökségére emlékezünk, arra, hogy megszervezte a magyar államot, és megszilárdította a kereszténységet hazánkban. 1991 óta szerepel állami ünnepként naptárunkban. Ezen a napon felvonják Budapest Kossuth terén Magyarország lobogóját, majd a honvédtisztjelöltek tiszttavatása következik. A Budán megrendezett Mesterségek ünnepén mutatják be az ország tortáját, a Szent István Bazilika körül pedig Magyarország fővédőszentje előtt tisztelegve Szent Jobb ünnepi körmenetet tartanak, valamint ezen a napon kerül sor olyan állami kitüntetések adományozására is, mint a Magyar Szent István-rend.

Hévízi Borünnep

Hévíz, 2019. augusztus 16–20.

A térségben egyedülálló kulturális és gasztronómiai kínálatot biztosító, idén hatodik alkalommal megrendezett Hévízi Borünnep jó borokkal és jó hangulattal várja a kikapcsolódásra vágyókat. Az országos hírnévre szert tett rendezvénysorozaton a hazai nagy borvidékek képviselői mellett a zalai térség kisebb-nagyobb borászatai is bemutatkoznak. Érdemes ellátogatni Hévízre, hogy prémium borokat kóstolhassanak, étkek sokaságát próbálhassák ki, emlékként pedig borünnepes pohárral gazdagodhassanak, amelyből kortyolgatva otthon is visszaidézhetik a felejthetetlen napok élményeit.

Szent István-napi Borünnep

Nagymaros, 2019. augusztus 17–20.

Az idén ötödik alkalommal megrendezett nagymarosi borünnep a borkóstolásé lesz a főszerep. A fővárostól alig 50 kilométerre található Dunakanyarban tartandó ünnep során jazz- és blueskoncertek, táncbemutatók és utcabál várja az érdeklődőket, még olyan gyermekprogramokra is számítani lehet, mint az erdei iskola. A jó hangulatról Nagy Ferő és a Beatrice, a Midlife Crisis, a Katáng zenekar, Dj Sylvester és Dj Radnai fog gondoskodni. Az ingyenes rendezvényt tűzijátékkal fogják megkoronázni.

Mesterségek ünnepe

Budapest, 2019. augusztus 17–20.

Idén harmincharmadik alkalommal rendezik meg az ország legnagyobb népművészeti fesztiválját a Budavári Palotában. A hajdani vásárok hangulatát idéző fesztivál idei díszvendége Japán lesz, annak évfordulója alkalmából, hogy hazánkkal idén 150 éve létesített diplomáciai kapcsolatot az ország. Emellett kiemelt téma lesz a lábbelikészítés. A Kárpát-medencéből közel ezer kézművesmester érkezik, így egy középkori forgatagba csöppenve ismerkedhetnek meg a látogatók a szakmák rejtelmével több mint nyolcszáz magyar és százötven külföldi kézműves látványműhelyben.

TÖLTSE LE ÖN IS INGYENESEN!

A tankönyvek a 2018. július 1-jén hatályba lépett büntetőeljárás törvényt és az ahhoz kapcsolódó jogszabályokat mutatják be. A szerzők ismertetik és elemzik a büntető eljárásjog dinamikus és statikus részének jogi szabályozását, elméletileg is megalapozva a *Büntető eljárásjog* című stúdium abszolválásához szükséges ismereteket.

YouTube-csatorna

több mint 3 ezer feliratkozó

több mint 955 ezer megtekintés

több mint 13 millió perc nézési idő

több mint 400 videó

Iratkozzon fel Ön is csatornánkra, hogy értesülhessen legújabb videóinkról!

nkeuni

